



บทที่ 5

บทบาทของโทรทัศน์ในหมู่บ้านวังเคียน

บทบาทของโทรทัศน์ในหมู่บ้านวังเคียน มีดังต่อไปนี้

1. บทบาทของโทรทัศน์ในการให้ข่าวสารในท้องถิ่นภาคเหนือ

การรับโทรทัศน์ที่ชาวบ้านวังเคียนรับได้ คือโทรทัศน์ช่อง 8 ลำปางของกรมประชาสัมพันธ์และช่อง 7 สี กองทัพบก สถานีที่ชาวบ้านรับได้คือ ช่อง 8 ลำปางเพราะมีสถานีถ่ายทอดสัญญาณ อยู่ที่อำเภอเด่นชัย ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 50 กิโลเมตร สถานีช่อง 7 นั้นรับสัญญาณได้ชัดพอสมควร มีสถานีถ่ายทอดอยู่ที่จังหวัดสุโขทัย ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 200 กิโลเมตร จึงมีบางครั้งที่สัญญาณไม่ชัดเจน ลักษณะการรับโทรทัศน์ชาวบ้านจึงจะเปลี่ยนไปมาระหว่าง 2 ช่องนี้จากการสังเกตการณ์พบว่าชาวบ้านจะรับช่อง 8 มากกว่าช่อง 7

การรับโทรทัศน์ของชาวบ้าน จะใช้เวลาตั้งแต่ประมาณ 17.00 น. ในระยะนี้กลุ่มผู้ชมได้แก่ เด็กและผู้สูงอายุ เด็กจะสนใจดูมากกว่าผู้สูงอายุ การรับโทรทัศน์เวลา 17.00น. จะมีการรับเป็นบางครอบครัว เป็นเพราะจะมีบางครอบครัวที่ว่างจากการงาน มีเด็กและผู้สูงอายุในบ้านและเด็กและผู้สูงอายุนั้น บางคนก็มีงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำขณะชมโทรทัศน์ จะมีผู้ชมโทรทัศน์มากขึ้นตั้งแต่ 18.00 น. เวลานี้ผู้ใหญ่ก็เสร็จจาก นา สวน หรือธุรกิจอื่น ๆ จะกลับเข้าบ้าน ทำกิจส่วนตัวและชมโทรทัศน์ไปด้วย เป็นรายการข่าวท้องถิ่นเกี่ยวกับข่าวสารของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ 19.00 - 20.00 น. เป็นรายการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จะมีผู้ชมอยู่จำนวนหนึ่ง และ 20.00 น. เป็นการถ่ายทอดข่าวจากช่อง 9 อ.ส.ม.ท ช่วงระยะเวลานี้จะมีผู้ชมโทรทัศน์มากขึ้นเกือบทุกครอบครัวที่มีเครื่องรับ ในบ้านวังเคียนมี 125 ครอบครัว เริ่มมีการรับโทรทัศน์ได้เพราะไฟฟ้าเข้าถึงหมู่บ้าน ปลายปี 2528 มีโทรทัศน์ในหมู่บ้าน 64 เครื่อง เฉลี่ย 2ครอบครัวต่อ

เครื่อง หลังรายการข่าวเวลา 21.00 น. เป็นภาพยนตร์หรือละครหลังข่าว จำนวนผู้ชมจะน้อยลงบางครอบครัวจะเข้านอน เด็กบางบ้านผู้ใหญ่ให้เข้านอน คงมีแม่บ้านและผู้สูงอายุชมภาพยนตร์หรือละครต่อไป หลัง 22.00 น. ไปแล้วการรับโทรทัศน์และสดลงจนไม่รับเลย

สำหรับในวันเสาร์-อาทิตย์ มีการแพร่ภาพในเวลากลางวัน ผู้ที่ไม่มีงานในนาโนสวน หรือไม่มีกิจธุระอื่นก็จะชมโทรทัศน์ ในตอนสายเวลาประมาณ 9.00-10.00 น. กลุ่มผู้ชมส่วนใหญ่จะได้แก่ เด็ก ชมภาพยนตร์ การ์ตูน เวลาประมาณ 10.00-11.00 น. เป็นรายการละครขอ ผู้ชมคือกลุ่มแม่บ้านและผู้สูงอายุ เวลา 13.00-15.00 น. เป็นรายการถ่ายทอดมวยที.วี. บอลชิงช้าผู้ชมคือกลุ่มผู้ชาย เวลา 16.00-17.00 น. เป็นรายการเพลงและภาพยนตร์ กลุ่มผู้ชมคือเด็กและผู้สูงอายุ และเป็นเวลาที่ผู้ใหญ่ จะมีการกิจในบ้านที่ต้องทำจึงไม่ได้ชมโทรทัศน์

ลักษณะการชมโทรทัศน์ของชาวบ้านวังเคียน จะเป็นการชมโทรทัศน์เมื่อมีเวลาว่างซึ่งไม่แน่นอนว่าจะว่างเวลาใด ในวันเสาร์ อาทิตย์ การทำงานในนาโนสวน ก็ยังคงทำเป็นปกติไม่หยุดงาน และยังเป็นวันที่ชาวบ้านจะเดินทางไปทำธุระในอำเภอ หรือจังหวัดด้วย การชมโทรทัศน์ก็จะชมเป็นกลุ่ม ผู้ไม่มีโทรทัศน์ก็จะไปชมที่บ้านเพื่อนบ้าน ผู้มีโทรทัศน์ในบ้านก็อาจไปชมบ้านเพื่อนบ้านอื่นได้ เมื่อโทรทัศน์ในบ้านเปิดรายการที่ตนไม่ชอบ ก็จะทำให้ผู้อื่นชม ตนเองไปชมที่บ้านเพื่อนบ้านที่สนใจ ในรายการประเภทเดียวกัน ลักษณะการชมไม่มีความแน่นอน และชาวบ้านทั้งที่มีโทรทัศน์ในบ้านของตน และยังไม่มีการได้ชมโทรทัศน์ โดยผู้ไม่มีก็จะไปชมที่บ้านเพื่อนบ้านหรือร้านค้า

จากการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ อธิบายสาเหตุได้ว่า ที่เป็นเช่นนั้น เพราะได้ชมเป็นครั้งคราวตามแต่จะมีเวลาว่าง ไม่ได้ดูเป็นประจำทุกวันทุกรายการ การมีอาชีพทางการเกษตรทำให้ต้องใช้เวลามาก จะมีโอกาสได้ชมเพียงช่วงสั้น ๆ ระหว่าง 18.00-21.00 น. และก็ไม่ได้ชมทุกวันทุกรายการ ในวันเสาร์ อาทิตย์ ถ้ามีเวลาว่างก็จะชมเป็นบางรายการเท่านั้น

รายการที่มีลักษณะเฉพาะท้องถิ่นคือ รายการข่าวท้องถิ่น ทางช่อง 8 ลำปาง ซึ่งเสนอเวลาประมาณ 18.00 น. มีเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวราชการ ข่าวบุคคล ข่าว

เกษตรกรข่าวความเคลื่อนไหวทางสังคมของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ เป็นรายการที่ชาวบ้านชมมาก เพราะเป็นการออกอากาศในเวลาที่บ้านมีเวลาว่างชมได้สะดวก ออกอากาศทุกวัน วันละประมาณ 30 นาที

จากการสำรวจความสนใจ ความชอบ ของชาวบ้านเกี่ยวกับรายการข่าวท้องถิ่น พบว่าชาวบ้านให้ความสนใจชมรายการข่าวท้องถิ่นมาก ร้อยละ 50

จากการสัมภาษณ์ นายเสาร์ แก้วตะลิตต์ อายุ 36 ปี อาชีพรับจ้าง ได้ความสรุปว่า นอกจากฟังวิทยุแล้ว ได้ชมโทรทัศน์ที่บ้านเพื่อนบ้าน และร้านค้า เวลาที่ได้ชมคือตอนเย็นและหัวค่ำรายการในเวลานั้นคือ รายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ ได้รู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของบุคคลของทางการ และข่าวในท้องถิ่นอื่น ๆ ทำให้ได้รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นที่ใด เมื่อใด นอกเหนือไปจากในท้องถิ่นจังหวัดของตน ส่วนมากเป็นข่าวราชการ หน่วยงานต่าง ๆ ทำให้รู้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ นั้นได้ทำอะไรให้กับท้องถิ่นภาคเหนือบ้าง รู้สึกหิวว่าง ตากว่างมากขึ้น การฟังวิทยุได้ข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นก็ได้รับ แต่ไม่ได้เห็นภาพเหมือนโทรทัศน์ ทำให้ได้รับรู้ชัดเจนกว่า มีความสนใจในการดูข่าวท้องถิ่นทางโทรทัศน์มากเพราะ ทำให้รู้เกี่ยวกับท้องถิ่นภาคเหนืออยู่เสมอ ในชีวิตประจำวันนอกจากฟังวิทยุแล้ว ก็ได้ใช้โทรทัศน์ในการรับรู้ข่าวสารอีกทางหนึ่ง

นายเขียว สารเป็ง อายุ 41 ปี อาชีพทำนา ให้สัมภาษณ์ได้ความสรุปว่า ได้มีโอกาสชมโทรทัศน์เท่าที่มีเวลาว่างพอจะดูได้ เช่น ในตอนเย็นและหัวค่ำ โดยเฉพาะรายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือทางช่อง 8 ลำปาง ซึ่งให้ความสนใจมากเพราะเป็นรายการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในจังหวัดภาคเหนือ ช่วยให้ตนเองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองในภาคเหนือ รู้ว่าการทำอะไรกันบ้าง บางเรื่องก็มีความคล้ายคลึงกับท้องถิ่นของตน เช่น การพัฒนาโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และได้นำมาเปรียบเทียบกับท้องถิ่นของตน ทำให้เข้าใจการทำงานของทางการมากขึ้น การฟังวิทยุได้ข่าวสารในท้องถิ่นจังหวัดของตนมาก แต่การดูข่าวท้องถิ่นภาคเหนือทางโทรทัศน์ ได้รับรู้ข่าวสารกว้างขวางหลายจังหวัดมากกว่าการฟังวิทยุ ทำให้ตนเองมีความรู้มากขึ้น เพื่อสนทนากับผู้อื่นก็สามารถนำเอาสิ่งที่ได้ชมทาง

โทรทัศน์ไปสนทนากับเพื่อนบ้านได้ และเป็นภาพเคลื่อนไหวทำให้น่าสนใจติดตามเพราะ
ผลิตเพลลิตเข้าใจได้ง่าย

นายบัญญัติ แก้วมาทิ อายุ 35 ปี อาชีพทำนาให้สัมภาษณ์ได้ความสรุปว่า ใน
เวลาเย็นและหัวค่ำ ไม่มีงานอะไรทำก็จะใช้เวลาในการชมโทรทัศน์ ซึ่งเวลาดังกล่าวเป็น
รายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ ที่ตนสนใจมากเพราะช่วยให้ได้รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหว
ต่างๆ ของภาคเหนือหลายจังหวัด ยิ่งเป็นข่าวที่เกี่ยวกับจังหวัดของตนก็จะสนใจมาก พอใจ
ที่จังหวัดของตนได้ออกโทรทัศน์ เกิดความรู้สึกว่าท้องถิ่นของตนมีความสำคัญ ได้รู้จักบุคคล
สำคัญต่าง ๆ ที่เป็นข่าว เช่นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ได้รับรู้กิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่นว่าทำ
อะไร มีอะไรกันบ้าง การรับรู้ข่าวสารได้ฟังจากทางวิทยุด้วย ข่าวทางโทรทัศน์จะมีหลาย
จังหวัดมากกว่าวิทยุ และเป็นภาพที่ดูแล้วตื่นต่อน่าสนใจว่าการฟังวิทยุ ที่ไม่เห็นภาพ ข่าว
โทรทัศน์มีข้อเสียคือมักจะสั้นมากไม่อธิบายละเอียดเท่ากับวิทยุการได้รู้ได้เห็น เกิด
ประโยชน์แก่ตน เพราะในชีวิตประจำวันไม่มีโอกาสได้ไปพบเห็นอะไรมากนัก

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และนำมาเทียบกับการสำรวจเชิง
ปริมาณวิเคราะห์ได้ว่า โทรทัศน์ในรายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ มีบทบาทให้ข่าวสารเกี่ยว
กับท้องถิ่นภาคเหนือแก่ชาวบ้านวังเคียน เป็นบทบาทที่ชาวบ้านสนใจ และติดตามรับชม ให้
ชาวบ้านได้รับรู้ข่าวสารในภาคเหนือ ถึงความเคลื่อนไหวกิจกรรม ตลอดจนแนะนำบุคคลใน
ท้องถิ่นให้ชาวบ้านรู้จักช่วยเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นภาคเหนือให้แก่ชาวบ้านเพิ่มมากขึ้น
กว่าสื่ออื่น ๆ ที่เคยได้รับโทรทัศน์มีบทบาทเป็นที่น่าสนใจเพราะเป็นภาพที่ดึงดูดความสนใจ
แก่ผู้ชม รายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือมีความเหมาะสมในเรื่องเวลาเพราะออกอากาศ
เวลาที่ชาวบ้านว่างจากการทำงาน ทำให้มีโอกาสได้ชม เมื่อเปรียบเทียบกับวิทยุ โทรทัศน์ให้
ข่าวสารที่เข้าใจได้ดีกว่า เพราะเป็นภาพเคลื่อนไหวกว้างขวางกว่า เพราะให้ข่าวสารทั่ว
ภาคเหนือ ในขณะที่วิทยุมักจะเป็นข่าวท้องถิ่นในจังหวัดแต่วิทยุก็ให้รายละเอียดได้มากกว่า
โทรทัศน์ บทบาทในการให้ข่าวสารในท้องถิ่นมีเป็นประจำและต่อเนื่อง ทำให้ได้รับรู้เป็น
ประจำและต่อเนื่อง จากลักษณะเนื้อหาของรายการแสดงถึงจุดประสงค์ของผู้ส่งสารที่ต้อง
การให้ข่าวสารเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวการปฏิบัติงานของหน่วยราชการองค์กรและบุคคล

สำคัญในท้องถิ่น เป็นการให้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นภาคเหนือ บอกให้ทราบถึงสัมพันธภาพแห่งอำนาจที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อความก้าวหน้าของท้องถิ่น และการปรับตัวของประชาชนให้เข้ากับสภาพสังคมที่ทางราชการต้องการจะประชาสัมพันธ์งานของตน ในการเป็นผู้ส่งสาร โทรทัศน์ในรายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ จึงมีบทบาทหน้าที่ในการให้ข่าวสารแก่ประชาชน และชาวบ้านวังเคียนก็ได้รับข่าวสารนั้นและมีความสนใจด้วย แม้คเควลสรุปความคิดเห็นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ที่พึงประสงค์ของสื่อมวลชนต่อสังคม (แม้คเควล : อ่างใน สมควร : 2529 : 190) ว่ามี 5 ประการคือ

1. การให้ข่าวสาร
2. การประสานสัมพันธ์
3. ความต่อเนื่อง
4. ความบันเทิง
5. การระดมสรรพกำลัง

แนวความคิดดังกล่าวนำมาอธิบายบทบาทของโทรทัศน์ ในรายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ ที่มีในหมู่บ้าน วังเคียน ว่าโทรทัศน์มีบทบาทในการให้ข่าวสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และสถานการณ์ในท้องถิ่นภาคเหนือแก่ชาวบ้าน เป็นบทบาทการประชาสัมพันธ์งานขององค์กร หน่วยงาน บุคคลที่สำคัญในท้องถิ่น ให้ชาวบ้านทราบถึงสัมพันธภาพแห่งอำนาจระหว่างทางการกับประชาชน

2. โทรทัศน์มีบทบาทในการให้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานการณ์ ของสังคมภายนอกแก่ชาวบ้านในระดับชาติ และระดับโลก

ในการรับโทรทัศน์ของชาวบ้านวังเคียน เนื้อหาของข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานการณ์ต่าง ๆ ของสังคมในระดับชาติ หรือ ข่าวสารจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นสังคมภายนอกที่อยู่ห่างไกลสามารถรับได้ในรายการข่าวภาค 20 นาฬิกา ทั้งทางช่อง 8 ลำปาง และช่อง 7 โดยช่อง 8 ลำปาง ถ่ายทอดด้วยระบบไมโครเวฟจากช่อง 9 อ.ส.ม.ท. กรุงเทพฯ และช่อง 7 ถ่ายทอดผ่านดาวเทียม การรับรายการข่าวภาค 20 นาฬิกา

สามารถรับได้ชัดเจนพอสมควร ช่อง 8 จะชัดเจนกว่าช่อง 7 แต่การถ่ายทอดด้วยระบบไมโครเวฟชัดช่องอยู่บ่อยครั้งในกรณีเช่นนี้ชาวบ้านก็จะเปลี่ยนไปรับทางช่อง 7 ที่แม้จะไม่ชัดเท่าช่อง 8 แต่ไม่ชัดช่องจนรับชมไม่ได้เนื้อหาข่าวสาร ทั้ง 2 ช่อง มีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน คือเริ่มด้วยข่าวในพระราชสำนักข่าวราชการเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ และหน่วยงานที่สำคัญของรัฐข่าวสังคมธุรกิจข่าวพัฒนาประเทศ ข่าวเกษตรกร ข่าวต่างประเทศ ข่าวกีฬาพยากรณ์อากาศประจำวัน ลักษณะเนื้อหาเหล่านี้เป็นการนำข่าวสารที่เกิดขึ้นนอกสังคมของชาวบ้าน ส่งไปยังมวลชน ซึ่งชาวบ้านวังเคียนเป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับสารนี้ เป็นเนื้อหาที่เป็นเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ เป็นการนำข่าวสารที่ไกลตัวมาเผยแพร่เป็นประจำทุกวัน

ช่วงเวลา 20 นาฬิกา เป็นเวลาที่ชาวบ้านหมดภาระกิจการงานประจำวันแล้ว จึงเป็นเวลาที่ได้ชมโทรทัศน์ได้มาก ชาวบ้านจะจับกลุ่มนั่งชมข่าวภาค 20 นาฬิกา ทุกครอบครัวที่มีเครื่องรับ และมีเพื่อนบ้านมาร่วมชมโทรทัศน์ด้วย รายการข่าวภาค 20 นาฬิกา จึงเป็นรายการที่ชาวบ้านได้ชมมากกว่ารายการอื่น ๆ เพราะเวลาออกอากาศสอดคล้องกับเวลาว่างของชาวบ้าน

จากการสำรวจความสนใจในการรับข่าวสารจากรายการข่าวภาค 20 นาฬิกา พบว่าชาวบ้านสนใจรายการข่าว ภาค 20 น. มากร้อยละ 51

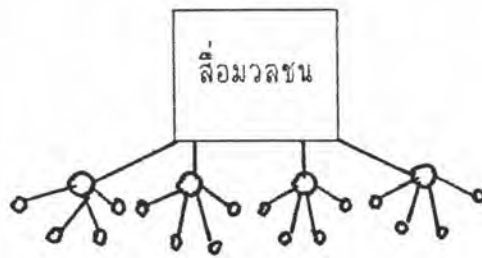
จากการสำรวจความสนใจ โดยแยกตามระดับการศึกษาแล้ว พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน ไม่เป็นปัจจัยที่ทำให้ความสนใจในรายการข่าว 20 นาฬิกาแตกต่างกัน ผู้มีการศึกษาต่างระดับกัน ต่างให้ความสนใจในรายการนี้ใกล้เคียงกัน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นาย พัสลก ลากคำ อายุ 47 ปี ผู้ใหญ่บ้าน นายมนู กาคำ อายุ 28 ปี อาชีพทำนา และนาย บัญญัติ แก้วมาทิ อายุ 35 ปี อาชีพทำสวน ซึ่งเป็นผู้ตอบอยู่ในกลุ่มสนใจมากที่สุด ได้ข้อมูลสอดคล้องไปในทางเดียวกัน สรุปความได้ว่าชมข่าว 20 นาฬิกา เป็นประจำเพราะในเวลาดังกล่าวเป็นเวลาว่างจากงานประจำวันแล้ว การชมข่าวเป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่งและได้ความรู้ความเข้าใจด้วย ให้ความสนใจเพราะได้รู้เห็นความเป็นไปของบ้านเมือง รู้เห็นสภาพต่าง ๆ ของสังคม ทั้งในประเทศและ

ต่างประเทศบางเรื่องหลาย ๆ ครั้งจึงจะเกิดความเข้าใจ ทำให้ได้รู้จัก ได้รู้เห็นในสิ่งที่อยู่ห่างไกลว่า มีความเป็นไปอย่างไรบ้าง บางเรื่องก็ไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง ก็เห็นว่าได้รับความรู้ทำให้ฉลาดขึ้น รู้จักสังคมภายนอกกว้างไกล ถ้าไม่มีโทรทัศน์แล้ว จะไม่มีโอกาสได้รู้ได้เห็นเช่นนี้ เริ่มชมตั้งแต่มีโทรทัศน์ในหมู่บ้านเมื่อปีเศษมาแล้ว เคยรู้จักและชมโทรทัศน์มาก่อนแล้วจากที่อื่นก่อนที่จะมีในหมู่บ้าน เห็นว่ามีประโยชน์มากเมื่อไฟฟ้าเข้ามาถึงหมู่บ้านมีโทรทัศน์ จึงให้ความสนใจมาก

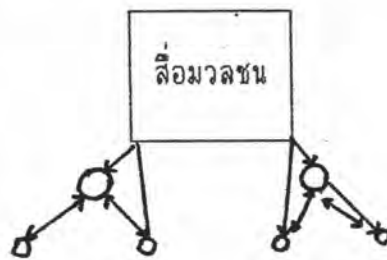
จากข้อมูลดังกล่าวแสดงถึงบทบาทของโทรทัศน์ที่นำข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สถานการณ์ของสังคมภายนอกหมู่บ้าน มาให้แก่ชาวบ้านได้รับข่าวสารนั้น สังคมระดับประเทศข่าวสารระดับรัฐข่าวสารจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ หรือเป็นข่าวสารที่อยู่ไกลตัวชาวบ้านมากนัก โทรทัศน์มีบทบาทนำข่าวสารนั้น มาให้รับทราบ ได้รับรู้ และเข้าใจ เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น ข่าวสารที่อยู่ไกลตัวและไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับท้องถิ่น เป็นเรื่องน่าสนใจของชาวบ้าน เพราะได้รู้เห็น ทำให้ชาวบ้านรู้จักโลกกว้างขึ้น ผลที่ได้รับคือความรู้ประสบการณ์ที่เพิ่มมากขึ้น ความรู้สึกที่ตนฉลาดขึ้น รู้อยู่ไรมากขึ้น โทรทัศน์เป็นสื่อที่นำข่าวสารจากโลกภายนอกมาให้ชาวบ้านได้รู้เห็นและบทบาทในการให้ข่าวสารภายนอก สังคมนี้มีความสัมพันธ์ทางเชิงสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง จากการสังเกตการณ์พบพฤติกรรมการสื่อสาร 2 ทอดกับกลุ่มผู้ชมโทรทัศน์ด้วย คือในระหว่างการชมโทรทัศน์เมื่อได้ข่าวสารที่เป็นเรื่องใหม่ หรือ ไกลตัวที่ไม่รู้ไม่เข้าใจ ก็จะถามกับเพื่อนบ้านที่ชมอยู่ด้วยกันเกี่ยวกับเนื้อหาของข่าวสารที่อยู่ไกลตัว เช่น เกี่ยวกับรัฐบาล หรือข่าวต่างประเทศ จะมีผู้รู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้อธิบาย หรือบางครั้งก็ไม่มีผู้รู้เลยกรณีเช่นนี้ ข่าวสารดังกล่าวจะถูกนำมาเป็นประเด็นหัวข้อในการสนทนากันต่อไป แสดงให้เห็นบทบาทโทรทัศน์ที่มีต่อชาวบ้าน ซึ่งยังมีลักษณะที่ไม่ต่างคนต่างอยู่ แต่เป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ลักษณะสังคมหมู่บ้านชาวบ้านยังมีความใกล้ชิดผูกพันกันอยู่มาก การกระทำมักเกี่ยวข้องกับเพื่อนบ้านเสมอ ผู้มีบทบาทในการเป็นผู้ถ่ายทอดข่าวสารจะเป็นผู้มีความรู้มากกว่าผู้อื่น เช่น มีการศึกษาสูงกว่าเพื่อนบ้านมีการสัมพันธ์กับสังคมนอกหมู่บ้านมากกว่า จึงมีลักษณะคล้ายกับผู้นำทางความคิด แต่มิใช่ผู้รับข่าวสารแล้วมาถ่ายทอดอีกทอดหนึ่งเป็นการรับข่าวสารพร้อมกัน

แต่มีการซักถามกันจากข่าวสารนั้น ผู้รู้ก็จะแสดงความรู้ออกมาทำให้ผู้นั้นเป็นผู้ตอบคำถาม
 จากคนอื่น ๆ เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจเพิ่มเติมให้กับข่าวสารจากโทรทัศน์
 เมื่อเทียบกับแบบจำลองของแคทส์และลาซาร์เฟลด์ เกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน
 2 ทอด และอิทธิพลของบุคคลแล้วจะเทียบได้ดังภาพ



- o = ผู้นำความคิดเห็น
- o = ปัจเจกบุคคลในการติดต่อเชิงสังคมกับผู้นำความคิดเห็น

รูปที่ 17 แบบจำลองการสื่อสารมวลชน 2 ทอดของแคทส์และลาซาร์เฟลด์ (1955)



- o = ผู้รับสารในกลุ่ม
- o = ผู้รับสารในกลุ่ม

รูปที่ 18 การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนเกี่ยวกับข่าวสารจากภายนอกสังคมแสดงถึง
 ผู้ให้ข่าวสารเสริมในกลุ่ม

จากการเปรียบเทียบจะเห็นว่าแบบจำลองการสื่อสาร 2 ทอดและอิทธิพลของบุคคลคือผู้นำทางความคิดนั้น ผู้นำทางความคิดจะเป็นผู้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนแล้วนำมาสื่อสารต่อกันอีกทอดหนึ่งไปยังปัจเจกบุคคลต่าง ๆ ในบ้านวังเคียนปัจเจกบุคคลจะเป็นผู้รับสารพร้อมกันจากสื่อมวลชน และจะมีผู้รู้ในกลุ่มเป็นผู้ให้ข่าวสารเสริมความรู้ ความเข้าใจ จากข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชนบทบาทของโทรทัศน์ในการให้ข่าวสารจากสังคมภายนอกแก่ชาวบ้านนั้น จึงให้ข่าวสารแก่ชาวบ้านเพื่อการรับรู้แล้ว ยังมีบทบาทในการเสริมความรู้ข่าวสารโดยสื่อบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

3. โทรทัศน์มีบทบาทในการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

บทบาทหน้าที่ที่เป็นกิจกรรมหลักของสื่อมวลชนข้อหนึ่งคือ การถ่ายทอดมรดกทางสังคมตั้งแต่ ลาสเวลล์ (อ้างไว้ใน เมตตาและคณะ : 2530: 77-78) กล่าวถึงไว้ว่า การถ่ายทอดมรดกทางสังคม คือ หน้าที่ในการให้ความรู้ คือหน้าที่ที่สื่อสารมวลชน ค่านิยม กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมจากรุ่นอายุหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ในบ้านวังเคียนลักษณะเนื้อหาของโทรทัศน์ที่เป็นรายการเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่เด่นชัดคือ รายการละครซอ ทางโทรทัศน์ช่อง 8 ลำปาง เป็นรายการในวันเสาร์ โดยใช้ชื่อว่า มรดกล้านนา เป็นการแสดงของคณะละครซอต่าง ๆ ใช้เวลาครึ่งละ 2 ชั่วโมง ลักษณะการแสดงจะเป็นการแสดงโดยมีตัวละครแสดง แต่ละคนจะร้องประกอบดนตรีพื้นเมืองและใช้ภาษาพื้นเมืองเมื่อร้องจบก็จะเจรจาตามเนื้อเรื่อง ดำเนินไปจนจบเรื่องที่แต่งโครงเรื่องไว้ ลักษณะพิเศษคือ จะเป็นการร้องสด โดยใช้ความสามารถของผู้แสดงไม่มีการแต่งบทไว้เช่นการแสดงละคร

จากการสังเกตการณ์รายการละครซอเป็นที่สนใจของผู้สูงอายุและกลุ่มแม่บ้าน จะมีผู้ติดตามชมมากกว่าผู้ชาย ในเวลาที่มีรายการนี้ ชาวบ้านจะรวมกลุ่มกันชม จะเสนอรายการเวลาประมาณ 10.00 น.- 12.00 น. เป็นเวลาที่กลุ่มแม่บ้านจะว่างจากงานประจำก็จะใช้เวลาชมรายการในกลุ่มผู้ชายที่มีจำนวนหนึ่งที่ชม ผู้ไม่มาชมจะเป็นผู้ที่ไม่ว่างงานหรือมีกิจธุระอื่น ๆ และจะไม่ชมรายการทางช่องอื่นในเวลาดังกล่าว จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยสุ่มตัวอย่างจากชาวบ้านที่ชมรายการนี้ พบว่ากลุ่มผู้มีอายุ

10 - 20 ปี มีอัตราสูงสุดอยู่ที่ชอบปานกลางคิดเป็นร้อยละ 40 ชอบมากและน้อยรองลงมา คิดเป็นร้อยละได้เท่ากันคือ 20 มากที่สุดและน้อยที่สุดเท่ากันคือ คิดเป็นร้อยละ 10 แสดงอายุในกลุ่มนี้ว่า มีความชอบรายการปานกลางปริมาณของผู้ชอบมากกับน้อยเท่ากัน แสดงว่าในกลุ่มอายุนี้ มีทั้งชอบมากและชอบน้อยเป็นปริมาณเท่า ๆ กัน

นางสาวชบา กันหง อายุ 17 ปี ซึ่งอยู่ในกลุ่มนี้ ให้คำอธิบายว่าในกลุ่มตนมีทั้งเด็กและวัยรุ่น เด็ก ๆ ชอบดูรายการอื่น แต่ก็ดูรายการนี้ด้วย บางคนก็สนใจบางคนก็ไม่สนใจ แต่บางคนก็ชอบดูทุกอย่างทางโทรทัศน์ ถ้ามีเวลาก็จะดูทุกรายการ แสดงว่า ไม่มีข้อแตกต่างกันมากนักในกลุ่มอายุนี้ และไม่ปฏิเสธรายการนี้ เห็นว่าเป็นรายการของท้องถิ่นก็ดูและเข้าใจง่ายเพราะใช้ภาษาท้องถิ่น

กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี จากการสำรวจ อัตราสูงสุดยังคงอยู่ที่คำตอบว่าชอบปานกลาง แต่คิดเป็นร้อยละได้มากขึ้น คือ ร้อยละ 50 จำนวนคำตอบชอบมาก ร้อยละ 20 ชมน้อยลดลงเหลือ ร้อยละ 10 แสดงว่ากลุ่มอายุนี้ ความชอบจะอยู่ในกลุ่มมากถึงปานกลาง

นางพรทิพย์ สิปัน อายุ 22 ปี ให้ข้อมูลว่า ชอบชมรายการนี้ เพราะนอกจากจะเพลิดเพลินแล้ว ยังเข้าใจง่ายเพราะใช้ภาษาท้องถิ่น ได้ความรู้สึกว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของท้องถิ่นภาคเหนือที่ตนรู้สึกภูมิใจ

กลุ่มอายุ 30 - 40 ปี อัตราความชอบจะสูงสุดอยู่ที่ กลุ่มคำตอบที่ตอบว่า ชอบมาก คิดเป็นร้อยละ 40 เทียบกับ 2 กลุ่มแรก จะเห็นว่ากลุ่มอายุที่สูงขึ้น อัตราความชอบจะเพิ่มขึ้น กลุ่มผู้ตอบว่ามากที่สุดก็เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 ในขณะที่กลุ่มคำตอบปานกลางลดลง ร้อยละ 20 แสดงว่าในกลุ่มอายุกลุ่มนี้ ชอบรายการนี้

นายบัญญัติ แก้วมาทิ อายุ 35 ปี ให้ข้อมูลว่า ที่ชอบรายการนี้เพราะเดี๋ยวนี้หาชมได้ยากกว่าแต่ก่อน จะชมได้ขณะนี้จากงานวัด หรือ งานบุญต่าง ๆ เป็นครั้งคราว โดยเนื้อหาที่สนุกสนานเห็นว่าเป็นลักษณะการแสดงที่เป็นวัฒนธรรมของภาคเหนือ การที่มีออกอากาศทางโทรทัศน์เป็นสิ่งดีเพราะทำให้ได้รู้เห็นวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้าน

กลุ่มอายุ 40 - 50 ปี อัตราความชอบในรายการเพิ่มมากขึ้นเป็น ร้อยละ 60 ชอบมากที่สุด ร้อยละ 20 ชอบปานกลางลดลงเป็น ร้อยละ 10 ในกลุ่มอายุนี้

ชอบรายการมากกว่า 3 กลุ่มแรก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสังเกตการณ์

นายเขียว สารเป็ง อายุ 47 ปี ให้ข้อมูลว่า การแสดงของท้องถิ่นนี้ได้ชมมาแต่ก่อนและหาดูได้น้อยลง จะมีโอกาสได้ดูนาน ๆ ครั้ง การมีรายการนี้ทางโทรทัศน์ทำให้มีโอกาสดูมีมากขึ้น ให้ความเพลิดเพลิน และเห็นว่าดีที่โทรทัศน์ให้ความสำคัญในศิลปะพื้นบ้านของภาคเหนืออยากให้มีต่อไปนาน ๆ จะได้ไม่สูญไปเหมือนประเพณีอื่น ๆ ช่วยให้เด็ก ๆ ได้รู้จักศิลปะพื้นบ้านของตนด้วย เพราะไม่ค่อยมีการแสดงสด ๆ กันแล้ว

กลุ่มอายุ 50 ปี ถึง 60 ปี ขึ้นไป อัตราความชอบในกลุ่มคำตอบที่ตอบว่าชอบคิดเป็นร้อยละ 60 และชอบมากที่สุดร้อยละ 20 ชอบปานกลางร้อยละ 20 และกลุ่มคำตอบน้อยและน้อยที่สุดไม่มี แสดงว่าในกลุ่มอายุวัยนี้ ไม่มีผู้ไม่ชอบรายการนี้เลย มีแต่ชอบมากและปานกลางตามความชอบของแต่ละบุคคลเท่านั้น

นายแสน กันทะเรือน อายุ 55 ปี ให้ข้อมูลว่า ชอบรายการนี้มากเพราะสนุก เข้าใจง่ายมีความเป็นท้องถิ่นมาก มีความเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาก เช่น เนื้อเรื่องที่แสดงเกี่ยวกับคนในภาคเหนือ ตำนานหรือนิทานเก่าของท้องถิ่น ซึ่งหาดูได้ยากแล้ว จะได้ดูทางโทรทัศน์เท่านั้น การมีรายการนี้ทางโทรทัศน์ จะช่วยให้เด็ก ๆ ได้รู้จักศิลปะพื้นบ้านของท้องถิ่นตนดีด้วย

จากข้อมูลการสำรวจเชิงปริมาณ จากการสังเกตการณ์ในการชมรายการนี้ทางโทรทัศน์ ในหลาย ๆ กลุ่มชาวบ้าน และจากการสัมภาษณ์ในแต่ละกลุ่มอายุ-และนำมาตรวจสอบกันและกันแสดงว่า รายการละครชอทางโทรทัศน์เป็นรายการที่ชาวบ้านชอบ และอัตราการชอบจะเพิ่มขึ้นตามกลุ่มอายุที่สูงขึ้น เป็นรายการโทรทัศน์ที่มีบทบาท รักษา และสืบทอดการแสดง ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง โดยการจัดรายการนี้มีผลต่อกลุ่มอายุ ในกลุ่มอายุ 10 - 20 ปี และ 20 - 30 ปี นั้น ก็ได้รับการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนี้ไว้ด้วย มีการเปิดรับและชอบระดับหนึ่ง มีบทบาททำให้คนกลุ่มอายุน้อย ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ได้รับข่าวสาร ได้รับการถ่ายทอดศิลปการแสดงพื้นบ้านให้รู้จักและ ชาวบ้านไม่ว่ากลุ่มอายุใดไม่ปฏิเสธเนื้อหาข่าวสารนี้

4. โทรทัศน์มีบทบาทให้ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าในการโฆษณาทางโทรทัศน์

เนื้อหาของข่าวสารประเภทของโทรทัศน์ คือการโฆษณาสินค้า การให้ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าทางโทรทัศน์ มีลักษณะของการโฆษณาโดยภาพยนตร์โฆษณาสลับกับรายการ เป็นการจูงใจแก่ผู้ชมให้สนใจ , รับรู้ ในสินค้าที่โฆษณานั้น ๆ ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าทางโทรทัศน์ ที่ชาวบ้านหวังเคียนได้รับ คือ การโฆษณาทางโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 8 การได้รับข่าวสารนั้น จากการสังเกตการณ์ พบว่า ชาวบ้านไม่ได้เจตนาได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าโดยตรง แต่จะมีโอกาสได้รับเมื่อชมรายการโทรทัศน์อยู่ และมีภาพยนตร์โฆษณาเข้ามาแทรกพฤติกรรมในการชมจะชมไปเรื่อยๆไม่ปรับช่องบ่อยครั้ง การปรับช่องจะปรับเมื่อมีจุดประสงค์จะเปลี่ยนรายการที่ชม เมื่อติดตามชมรายการใดอยู่ เมื่อมีภาพยนตร์โฆษณาเข้ามาแทรกก็จะชมโฆษณานั้นไปด้วย ไม่เปลี่ยนช่องและการชมนั้นจะชมเรื่อยไปเมื่อไปจากการชมโทรทัศน์ก็เป็นการไปทำธุระอื่น ไม่ย้อนกลับมาชมโทรทัศน์อีก ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าซึ่งโฆษณาทางโทรทัศน์ ชาวบ้านก็จะได้รับไปพร้อม ๆ กับการดูรายการต่างๆ การพูดสนทนากันระหว่างชมโทรทัศน์นั้นไม่เกิดเฉพาะช่วงที่เป็นโฆษณา แต่จะเกิดอยู่ตลอดเวลาที่ชมโทรทัศน์ทุกรายการ ชาวบ้านจึงได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาทางโทรทัศน์อยู่ตลอดเวลาการชมโทรทัศน์

จากการสำรวจ เกี่ยวกับการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า จากการโฆษณาทางโทรทัศน์เล็กน้อยเพียงใด พบว่าการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาทางโทรทัศน์ของชาวบ้านนั้น ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าที่ชาวบ้านได้รับจากการชมโทรทัศน์ อัตราการเปิดรับการชมโฆษณาค่อนข้างมาก ร้อยละ 41

นางรัตนกานต์ ปันตุน อายุ 24 ปี อาชีพค้าขาย ซึ่งเป็นผู้ตอบในกลุ่มว่าได้รับมากที่สุด ให้ข้อมูลว่า อาชีพค้าขายของตนต้องเผ้ารานอยู่ทุกวัน ในเวลาเย็นเป็นต้นไปจะเปิดโทรทัศน์ และวันเสาร์ อาทิตย์ จะเปิดโทรทัศน์ตลอดวัน เพื่อชมเองและมีเพื่อนบ้าน ลูกค้ามาร่วมด้วยเป็นบางโอกาสการชมโทรทัศน์ในยามว่างจากการขายของก็จะดูรายการต่าง ๆ และทุกรายการก็ได้ดูภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ไปด้วย สินค้าบางชนิดที่มีโฆษณาทางโทรทัศน์รู้จักอยู่แล้ว สินค้าบางชนิดก็ไม่รู้จัก โดยเฉพาะสินค้าใหม่ ตนจะจดจำสินค้านั้น

ไว้ได้เพื่ออาจจะพิจารณานำมาใช้ในอาชีพของตนได้สินค้าบางชนิดก็ไม่เกี่ยวกับอาชีพของตน เช่น การโฆษณาบ้านจัดสรร การจัดนิทรรศการการค้าของห้างสรรพสินค้าที่กรุงเทพลินค้าราคาแพง ๆ ซึ่งไม่คิดจะนำมาขายในร้าน จะสนใจแต่สินค้าของกินของใช้ราคาปานกลางซึ่งนำมาขายได้ แต่ก็ได้รับรู้ รู้จักสินค้าต่าง ๆ มากแม้จะไม่เกี่ยวกับการค้าขายของตนก็ตาม

นางวันดี ใจกอง อายุ 35 ปี อาชีพทำสวน ซึ่งอยู่ในกลุ่มผู้ตอบว่า ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการโฆษณาทางโทรทัศน์มาก ให้ข้อมูลว่า จากการได้ดูรายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ ทั้งช่อง 7 และช่อง 8 ก็ได้ดูการโฆษณาสินค้าทั้ง 2 ช่อง และดูรายการต่าง ๆ ก็จะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาเสมอ จึงคิดว่าได้รับมาก การโฆษณาสลับรายการอยู่ตลอดเวลาที่ดูโทรทัศน์เมื่อคืบยั้งครั้งก็รู้จักและจำสินค้านั้นได้ โฆษณาบางชิ้นก็น่าดู ดูแล้วสนุกดี ทำให้จำได้ สินค้าหลายอย่างที่รู้จักจากการดูโทรทัศน์ก็เห็นว้นำชื่อมาใช้บ้าง บางอย่างก็ไม่มีขายในหมู่บ้านของตนบางอย่างก็มีขาย และเคยซื้อสินค้าใหม่ที่รู้จักทางโทรทัศน์หลายครั้ง ถ้ามีสินค้าใหม่ ๆ โฆษณาทางโทรทัศน์จะสนใจ เพราะบางอย่างอาจจะทดลองชื่อมาใช้บ้างก็ได้

นายไหล ปั้นเบีย อายุ 40 ปี อาชีพทำนา ซึ่งอยู่ในกลุ่มผู้ตอบว่าได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า จากการโฆษณาทางโทรทัศน์ปานกลาง ให้ข้อมูลว่า ได้ชมโทรทัศน์เป็นครั้งคราวตามแต่จะมีโอกาส ทุกครั้งที่ดูโทรทัศน์ก็จะได้เห็นโฆษณาสินค้าทางโทรทัศน์เสมอ ๆ เพราะได้ดูโทรทัศน์เป็นบางโอกาสไม่เป็นประจำทุกวันทุกวัน จึงเห็นว่าได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าทางโทรทัศน์ปานกลาง ได้รู้จักสินค้าหลายชนิดจากที่เห็นในโทรทัศน์ โฆษณาที่โฆษณาน้อย ๆ ก็จำได้ดี เช่น ตนชอบดูการถ่ายทอดมวยทางช่อง 8 จะมีโฆษณาเมื่อหมดยกทุกครั้ง สินค้าที่โฆษณาในแต่ละยกจะซ้ำ ๆ กันตนก็จำได้ เช่น ลิโพวิตลิตี เครื่องสูบน้ำคูโบตา ยามาแม็ก 77 แก้วโรครกระเพาะ เป็นต้น ในบางโอกาสก็จะซื้อสินค้าที่รู้จักจากโทรทัศน์

จากข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์สรุปได้ว่า โทรทัศน์มีบทบาทในการให้ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาทางโทรทัศน์แก่ชาวบ้าน ข่าวสารนั้นจะได้รับ เกิดการรู้จัก รับรู้

และมีการเก็บข่าวสารนั้น เพื่อการใช้ประโยชน์ในบางโอกาสข่าวสารเกี่ยวกับข่าวสารในรายการต่าง ๆ ชาวบ้านที่ดูโทรทัศน์มากก็จะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้ามาก ควบคู่ไปด้วยเกิดการจูงใจและชาวบ้านถูกจูงใจในสินค้าที่ได้เห็นจากการโฆษณา และก่อให้เกิดพฤติกรรมซื้อสินค้าตามคำโฆษณาทางโทรทัศน์เป็นบางโอกาส

5. โทรทัศน์มีบทบาทในการให้การบันเทิงแก่ชาวบ้าน

เนื้อหาความบันเทิงทางโทรทัศน์ที่ชาวบ้านเปิดรับ รับทั้งช่อง 7 และช่อง 8 ในวันธรรมดาจันทร์ - ศุกร์ จะเปิดรับตั้งแต่เวลาเย็นประมาณ 17.00 หรือ 18.00 น. ไปแล้ว ดังนั้นจึงเป็นรายการข่าวการศึกษา ข่าวท้องถิ่น และข่าวภาค 20.00 น. จะได้ชมรายการบันเทิงเวลา 21.00 น. ไปแล้ว ซึ่งเป็นละครหรือภาพยนตร์ ทั้ง 2 ช่อง หลัง 22.00 น. จะเป็นรายการภาพยนตร์จีน , ฝรั่งเศส หรือ รายการเพลงสลับกันไปแต่ละวัน ในรายการหลัง 22.00 น. จำนวนผู้ชมรายการบันเทิงทางโทรทัศน์จะลดน้อยลง เพราะชาวบ้านจะเข้านอน เนื่องจากชาวบ้านไม่นิยมนอนดึก รายการบันเทิงจะมีชาวบ้านชมมากขึ้นในวันเสาร์ อาทิตย์ จะมีการเปิดโทรทัศน์ตั้งแต่ตอนเช้า และเปิดเรื่อยไป นอกจากไม่มีผู้ใดอยู่บ้าน รายการบันเทิงในวันเสาร์ - อาทิตย์ จะมีรายการเพลง เกมส์โชว์ มวย ละครขอ ภาพยนตร์ไทย และต่างประเทศสลับกันไป จนถึงรายการภาคค่ำ ลักษณะการรับสารของชาวบ้าน จะชมรายการบันเทิงตามที่มีเวลา กลุ่มเด็กจะชมภาพยนตร์การ์ตูนตอนสายจะไปเล่น กลุ่มที่ชมรายการต่อเป็นกลุ่มแม่บ้านและผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นรายการละครขอ และประกวดร้องเพลง ในตอนบ่ายกลุ่มผู้ชมจะเป็น กลุ่มผู้ชายรายการที่รับชมคือการถ่ายทอดสดการแข่งขันการชกมวย ซึ่งมีทั้ง 2 ช่อง ในตอนเย็นจะมีผู้ชมน้อยลงเพราะไปทำธุรกิจหรือทำงานบ้าน ซึ่งเกือบทุกคนต่างมีงานทำรวมทั้งเด็กด้วย การเปิดโทรทัศน์ในช่วงนี้จึงมีเพียงบางบ้านเท่านั้น และผู้ชมจะเป็นผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงาน

จากคำถามเกี่ยวกับความชอบในการชมรายการบันเทิงทางโทรทัศน์ของชาวบ้าน พบว่ากลุ่มผู้ตอบว่า ชอบมาก ในการชมรายการบันเทิงทางโทรทัศน์มีปริมาณมากที่สุด ร้อยละ 73 ปริมาณสำรวจนี้เมื่อนำมาตรวจสอบจากการสังเกตการณ์ที่พบว่าชาวบ้านจะไม่ชมโทรทัศน์เป็นประจำ จะชมตามแต่เวลาและโอกาส แต่ก็ยังแสดงปริมาณความชอบ

สูงถึง ร้อยละ 73

สำหรับคำตอบเกี่ยวกับความชอบมากที่สุดในการต่าง ๆ ที่เป็นรายการบันเทิง แยกชายและหญิงนั้น

จากการสำรวจความชอบมากที่สุดของรายการบันเทิงทางโทรทัศน์เพศชายตอบ ว่า ชอบรายการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยมากที่สุด (ร้อยละ 61) รองลงมาคือ ละคร (ร้อยละ 13) ภาพยนตร์ (ร้อยละ 12) ละครซอ (ร้อยละ 8) เพลง (ร้อยละ 5) และ เกมส์โชว์มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 1) แสดงว่ารายการมวยเป็นความบันเทิงที่เพศชายชอบมากที่สุด รายการอื่น ๆ ใกล้เคียงกัน เมื่อเทียบกับรายการมวยแล้วจะต่างกันมากและรายการประเภทเพลงและเกมส์โชว์ มีปริมาณน้อยที่สุด

สำหรับเพศหญิง ความชอบมากที่สุดในการละคร ละครซอ ภาพยนตร์ ได้ ปริมาณใกล้เคียงกัน คือ ละคร (ร้อยละ 34) ละครซอ (ร้อยละ 32) และภาพยนตร์ (ร้อยละ 26) แสดงว่าเพศหญิงชอบรายการเหล่านี้พอ ๆ กัน รายการเพลง (ร้อยละ 5) รายการเกมส์โชว์ (ร้อยละ 3) และรายการมวยไม่มีผู้ตอบว่าชอบเลย

เมื่อเปรียบเทียบกับเพศชายจะแสดงถึงความแตกต่างว่าเพศชายชอบรายการ มวยมากที่สุดขณะที่ความชอบของเพศหญิงจะกระจายอยู่ในรายการ ละคร ละครซอและ ภาพยนตร์ ใกล้เคียงกันและเพศหญิงตรงข้ามกับเพศชายในความชอบรายการมวย คือในขณะที่ ปริมาณความชอบรายการมวยของเพศชายสูงถึง (ร้อยละ 61) เพศหญิงมีปริมาณเท่ากับ 0

ปริมาณความชอบที่ใกล้เคียงกันของทั้งเพศหญิงและชาย คือ ให้ปริมาณความชอบ ในรายการเพลงและเกมส์โชว์ ใกล้เคียงกัน คือ ชายอยู่ระหว่าง ร้อยละ 1 - 5 และหญิง ร้อยละ 3 - 5 แสดงว่าทั้งเพศชายและหญิงในบ้านวังเคียน รายการเพลงและ เกมส์โชว์ไม่เป็นที่นิยม

นายสม เตชะ อายุ 50 ปี ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความได้ว่า ชอบชม รายการบันเทิงทางโทรทัศน์ จะได้ชมเป็นครั้งคราวเท่าที่จะมีเวลาว่างและจะได้ชมในวัน เสาร์ อาทิตย์มากกว่าวันธรรมดา ชอบชมรายการมวยมาก แม้จะเป็นการแข่งขันก็มีความ สนุกในการชมเพราะตื่นเต้น ได้มีโอกาสสนุกด้วย การเปรียบเทียบระหว่างผู้แข่งทั้ง

2 ฝ่าย เมื่อจบแล้วในแต่ละคู่ก็รู้ผลทันที ทำให้ทราบว่า การคาดเดาเปรียบเทียบของตนถูกหรือไม่ การชมจะชมร่วมกับเพื่อนบ้าน ได้ความบันเทิงจากการสนทนากับเพื่อนบ้านซึ่งจะแสดงความเห็นของแต่ละคนต่างกันไปและจะนำการเปรียบเทียบนั้นมาวัดกันว่าของใครจะถูกซึ่งเป็นการสนุกสนานอีกอย่างหนึ่ง การชมรายการบันเทิงอื่น ๆ ก็สนใจบ้าง แต่ไม่ชอบมากเท่ากับรายการมวย ภาพยนตร์และละคร ก็ชมบ้างเป็นบางโอกาสและชอบเช่นกันแต่ไม่เท่ากับรายการมวย ในหมู่บ้านของตนไม่มีโอกาสได้ชมมหรสพมากนัก นาน ๆ จะมีสักครั้งเมื่อไปธุระในจังหวัดก็ไม่มีเวลาพอจะไปชมได้ จึงดูโทรทัศน์แทนการชมมหรสพอื่น ๆ เป็นการเพลิดเพลินน้กผ่อนหย่อนใจ ที่ไม่ชอบละครหรือภาพยนตร์ทางโทรทัศน์เท่ากับรายการมวย เพราะ ละครยาวมากหลายตอนกว่าจะจบ และได้ดูบ้าง ไม่ได้บ้าง จึงไม่รู้เรื่องและไม่ต่อเนื่องถ้าได้มีโอกาสก็จะดูเพลิน ๆ ไปเท่านั้น ไม่สนใจเนื้อเรื่องจริงจึง ภาพยนตร์ก็ยาวประมาณชั่วโมงครึ่งถึงสองชั่วโมง ซึ่งตนไม่มีเวลาดูได้นานขนาดนั้นมากนัก และมักจะเข้าใจไม่มากเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง บางโอกาสได้ดูจนจบเรื่องได้ความบันเทิงแต่ไม่เข้าใจบ้าง ต่างกับรายการมวยที่เข้าใจได้ง่ายและรู้ผลเร็วในเวลาไม่กี่นาที เช่น มวยไทยที่ทำการชกเพียง 5 ยกเท่านั้น

จากข้อมูลนี้แสดงว่าเวลาและโอกาสเป็นปัจจัยสำคัญในการชมโทรทัศน์ เนื้อหาของรายการถ้าใช้เวลาไม่มาก และไม่ซับซ้อนง่ายต่อความเข้าใจ มีความสำเร็จรูป จะเป็นที่ยอมรับมากกว่ารายการที่ใช้เวลามากยากต่อความเข้าใจ

นางพรทิพย์ สิบัน อายุ 22 ปี ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ความว่า ชอบรายการบันเทิงทางโทรทัศน์มาก จะชมทุกรายการเท่าที่มีเวลาและโอกาสจะได้ชมรายการเพลงช่อน้อยเพราะชอบฟังเพลงทางวิทยุมากกว่า แต่ก็ชม เช่น รายการเพลงของวงต่าง ๆ และการประกวดร้องเพลง ซึ่งมีเป็นบางโอกาสที่ชอบมากที่สุดคือละคร ละครช่อ และภาพยนตร์ มีโอกาสจะติดตามชมเสมอ ชอบเพราะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในบ้านไม่ต้องไปดูที่อื่น โดยเฉพาะในหมู่บ้านไม่มีมหรสพ ถ้าจะชมต้องไปที่จังหวัด ซึ่งนาน ๆ ครั้งจึงจะได้ไปชม เมื่ออยู่บ้านจึงดูโทรทัศน์ละครนั้นได้ชมหลังข่าว 20.00น. หลายเรื่องผลัดเปลี่ยนกันไป จะสนใจติดตามว่าเรื่องจะเป็นอย่างไรจนกว่าจะจบ ถ้าไม่ได้

ชมก็จะถามเพื่อน ๆ ว่าเรื่องไปอย่างไรบ้าง ละครชอบพอกับละคร มีทั้งละครชอบที่จบในตอนเดียวและหลายตอนจบ เข้าใจในเนื้อหาง่ายกว่าละคร และสนุกที่ละครขอใช้ภาษาพื้นเมือง เนื้อหาของละครบางครั้งก็ไม่ค่อยเข้าใจ แต่ส่วนใหญ่เข้าใจ ส่วนภาพยนตร์นั้นชอบภาพยนตร์ไทยมากจะดูจนจบด้วยความเพลิดเพลิน โดยเฉพาะเรื่องที่มีตาราที่ตนเองชอบและดูง่ายเข้าใจง่าย ถ้าดูยากเข้าใจยาก เช่น ภาพยนตร์ฝรั่ง ก็จะดูเช่นกัน แต่ไม่เข้าใจง่ายเหมือนภาพยนตร์ไทย จึงดูเพลินไปเท่านั้น รายการมวยไม่ค่อยดู เพราะไม่สนุกกับการดู การต่อสู้กันเห็นว่าเป็นเรื่องของผู้ชายมากกว่า

จากข้อมูลนี้แสดงว่า วิทยุมีความนิยมในรายการเพลงมากกว่าโทรทัศน์ เวลาและโอกาสก็เป็นปัจจัยในการชมโทรทัศน์ ความเป็นสารสำเร็จรูปเกี่ยวข้องกับความสุข สารที่เข้าใจง่ายจะได้รับความนิยมมากกว่ามีการใช้โทรทัศน์แทนมหรสพอื่นที่หาได้ยาก เนื้อหาของละคร ละครขอและภาพยนตร์ มีผลต่อความชอบของเพศหญิง แม้จะไม่เข้าใจบ้างก็ยังอยากรู้อีกต่อไป ต่างกับเพศชายซึ่งไม่ติดตามเนื้อเรื่อง

นางจันทร์คำ ใจงาม อายุ 56 ปี ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความได้ว่า เมื่อก่อนนี้การหาความบันเทิง จะมีเป็นครั้งคราว เช่น ในงานบุญต่าง ๆ จะมีการแสดงให้ชม มีภาพยนตร์เร่ขายยาเข้ามาฉายเป็นครั้งคราว แต่มีบ่อยครั้งกว่าปัจจุบัน ซึ่งเกือบไม่มีเลย การหาความบันเทิงจากมหรสพจะต้องไปที่อำเภอ หรือ จังหวัด ซึ่งไม่ได้ไปบ่อยนัก และไปก็จะไม่มีมากพอ กับต้องเสียเงินอีกด้วย โทรทัศน์ไม่ใช่ของใหม่ ได้รู้จักและเคยชมมาก่อนหน้านี้แล้ว หลายครั้งเมื่อไปที่อำเภอเห็นว่า เป็นเครื่องบันเทิงเป็นอย่างดี อยากรู้อีกบ้าง เมื่อไฟฟ้าเข้าถึงหมู่บ้านบุตรหลานที่ไปทำงานที่อื่น ได้รวบรวมเงินซื้อให้ 1 เครื่อง ชอบรายการบันเทิงทางโทรทัศน์มาก เพราะเหมือนกับได้ชมมหรสพในบ้าน ไม่ต้องไปไกลและไม่ต้องรอมหรสพที่นาน ๆ จะเข้ามาสักครั้ง ชอบละครขอมากที่สุด ได้ชมทุกวันเสาร์ อาทิตย์ ซึ่งทำให้ได้รับความบันเทิงจากละครขอทุกสัปดาห์ ดีกว่าแต่ก่อนที่ได้ดูนาน ๆ ครั้ง เนื้อเรื่อง ภาษาเข้าใจง่ายให้ความเพลิดเพลิน ช่วยให้ไม่เหงา รายการอื่น ๆ ก็ชอบชมเช่นกันแต่ชมเป็นครั้งคราว จะได้ชมมากในวันเสาร์ อาทิตย์ ซึ่งมีรายการตอนกลางวันทำให้ได้รับความบันเทิงมากขึ้นจากการชมโทรทัศน์ นอกเหนือไปจากการฟังวิทยุ

จากข้อมูลนี้แสดงว่าโทรทัศน์มีบทบาทในการให้ความบันเทิง ในช่วงระยะเวลา พฤศจิกายนที่สื่อพื้นบ้านลดน้อยลง การหาความบันเทิงจากการชมหรสนของชาวบ้านลดลง เพราะการลดลงของสื่อพื้นบ้าน การหายไปของภาพยนตร์ฉายยา โอกาสการได้ชมการแสดงมหรสพลดลง ทำให้การได้ชมการแสดงยากลำบากมากขึ้น เพราะต้องไปหาได้ที่อำเภอหรือจังหวัด โทรทัศน์จึงเข้ามาแทนที่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน โดยการเห็นตัวอย่างความสะดวกและการหาความบันเทิงได้ง่ายขึ้นจากการมีโทรทัศน์ เมื่อไฟฟ้าเข้าถึงหมู่บ้าน จึงทำให้มีเครื่องรับโทรทัศน์ในหมู่บ้าน และเพิ่มจำนวนขึ้นมากอย่างรวดเร็ว โดยโทรทัศน์ได้เข้ามาทดแทนมหรสพเดิม และชาวบ้านชอบความบันเทิงที่ได้รับจากการชมโทรทัศน์ โทรทัศน์จึงมีบทบาทให้ความบันเทิงแก่ชาวบ้าน

การใช้และความพึงพอใจจากการรับข่าวสารทางโทรทัศน์ของชาวบ้านวังเคียน
การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของชาวบ้านที่มีต่อโทรทัศน์ มีดังนี้

1. การใช้โทรทัศน์เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาและรับข่าวสารในท้องถิ่น

ภาคเหนือ

ความสนใจของชาวบ้านที่มีต่อรายการข่าวท้องถิ่น ทางโทรทัศน์ช่อง 8 แสดงถึงผู้สนใจมากที่สุด ร้อยละ 50 แสดงระดับความสนใจมากที่สุดและมากในการรับข่าวสารเพื่อรับข่าวสารในท้องถิ่นภาคเหนือของชาวบ้าน เนื้อหาที่เป็นความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของบุคคล หน่วยงานทั้งของทางราชการและเอกชน มีเป็นประจำทุกวันเวลา 18.00 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ชาวบ้านดูโทรทัศน์มากที่สุด ชาวบ้านจะจับกลุ่มชมรายการข่าวท้องถิ่นทางโทรทัศน์ทางช่อง 8 จากการสังเกตการณ์ไม่พบว่าชาวบ้าน ดูรายการของช่อง 7 ในเวลาเดียวกันนั้นเลย ทั้งเพศชายและหญิงให้ความสนใจ ชมรายการดังกล่าวพอ ๆ กัน และมีการพูดคุยเกี่ยวกับข่าวสารที่กำลังได้รับอยู่เหมือน ๆ กัน ช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่สมาชิกในครอบครัวจะอยู่พร้อมกันไม่มีกิจธุระงานใดแล้ว สมาชิกของครอบครัวจึงมาชมโทรทัศน์ร่วมกัน

จากคำถามเกี่ยวกับความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ พบว่าจากการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้ ความต้องการรับข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่น

ในภาคเหนือของชาวบ้าน มีความต้องการรับรู้มาก

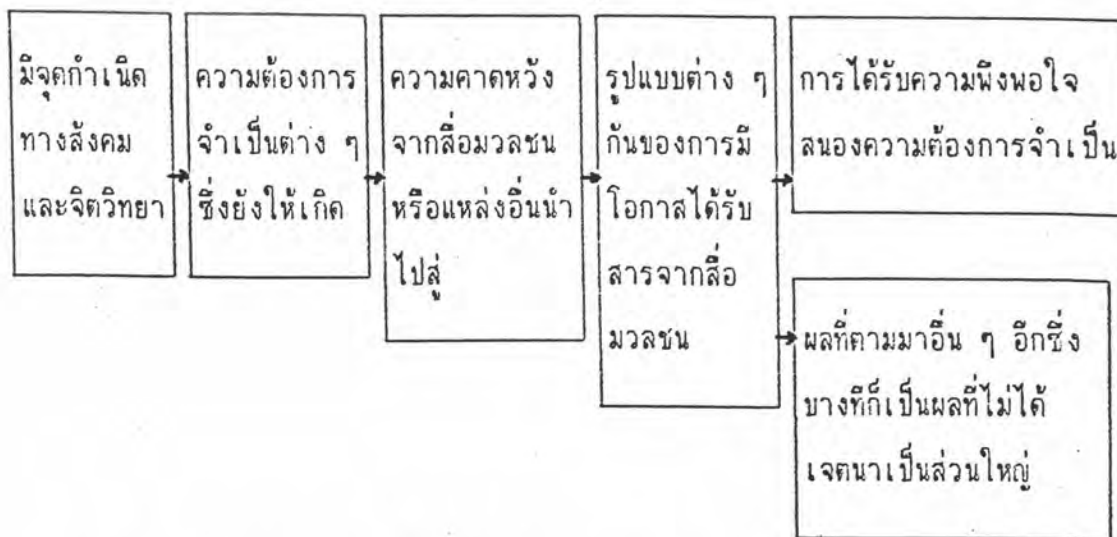
นายเสาร์แก้ว ต๊ะสิทธิ์ อายุ 36 ปี ซึ่งเป็นผู้ตอบอยู่ในกลุ่มต้องการมากที่สุดให้ข้อมูลสรุปความได้ว่า ในอาชีพรับจ้างของตน มีความต้องการที่จะรู้ข่าวสารในท้องถิ่นกว้างขวางกว่าในจังหวัดของตน การฟังวิทยุได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นใกล้เคียงและในจังหวัดของตนเป็นส่วนใหญ่จึงขาดข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นที่อยู่จังหวัดอื่น จึงมีความต้องการและคาดหวังว่าจะได้รับข่าวสารนี้จากโทรทัศน์ เมื่อโทรทัศน์ช่อง 8 ลำปาง มีรายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ จึงสนองตอบความต้องการของตนได้ จึงเลือกช่อง 8 ไม่ดูช่อง 7 ในเวลา 18.00 น. เพราะช่อง 8 มีข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ ชอบดูรายการนี้มากเพราะได้รู้ข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในภาคเหนือทำให้รู้มากขึ้น และจะนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น ทำให้รู้ประกาศรับสมัครงานและความก้าวหน้าของท้องถิ่นต่าง ๆ จำนำไปใช้ประโยชน์ในการสนทนากับเพื่อนบ้าน หรือนำไปบอกเล่าต่อให้ผู้อื่นได้รับรู้บ้าง

นายเขียว สารเป็ง อายุ 41 ปี ซึ่งเป็นอีกผู้หนึ่งที่อยู่ในกลุ่มต้องการมากที่สุดให้ข้อมูลสรุปความได้ว่า จากความเจริญของบ้านเมืองทำให้รู้จักโลกภายนอกมากขึ้น จากการบอกเล่าและการฟังวิทยุ จึงเกิดความต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารให้มากขึ้นและกว้างไกลไปจากเดิม โดยเฉพาะในท้องถิ่นภาคเหนือของตน เคยเห็นรายการข่าวท้องถิ่นทางโทรทัศน์ จากร้านค้าในอำเภอจึงเกิดความคิดว่า ถ้ามีโทรทัศน์จะเป็นประโยชน์มาก เมื่อมีไฟฟ้าในหมู่บ้านจึงรวบรวมเงินที่มีกับที่บุตรหลานที่ทำงานอยู่ที่อื่น ส่งมาให้แล้วซื้อโทรทัศน์มาใช้ มีความคาดหวังว่าจะได้รับรู้ข่าวสารจากท้องถิ่นอื่น ๆ มากขึ้น จากการชมรายการข่าวทางโทรทัศน์ และชอบที่จะรับช่อง 8 มากกว่าช่อง 7 เพราะช่อง 7 ไม่มีข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ มีแต่ข่าวกรุงเทพฯ เมื่อมีรายการข่าวท้องถิ่นทางช่อง 8 ก็รู้สึกพอใจ ที่ความต้องการข่าวสารท้องถิ่นภาคเหนือของตนได้รับการตอบสนอง ความรู้ที่ได้ทำให้รู้สึกว่า เป็นคนทันสมัย มีความรู้มากขึ้น ได้รู้เห็นข่าวสารต่าง ๆ ข่าวสารใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งตนนำมาใช้ประโยชน์ระดับสติปัญญา และสามารถพูดคุยกับคนอื่นได้

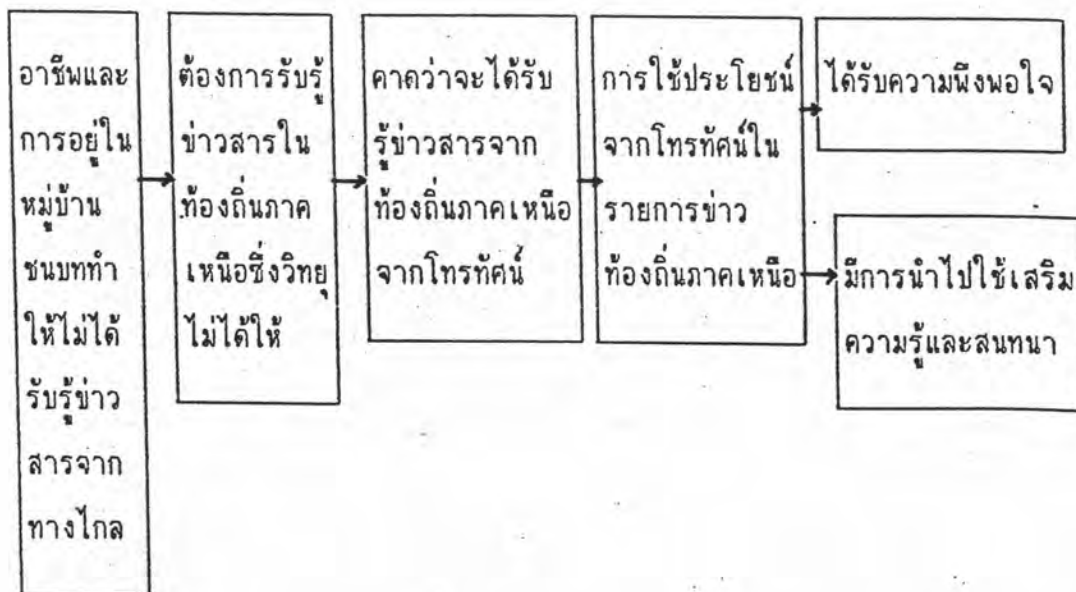
นายบัญญัติ แก้วมาทิ อายุ 35 ปี เป็นผู้อยู่ในกลุ่มต้องการมากที่สุดให้ข้อมูลสรุปความได้ว่า ตนมีอาชีพทำสวน ได้ติดต่อค้าขายกับพ่อค้าต่างถิ่นอยู่เป็นประจำ ได้

รับรู้ข่าวสารในท้องถิ่นภาคเหนือ จากการบอกเล่า ทำให้รู้ว่าที่ไหนมีอะไรกันบ้าง จึงเกิดความต้องการที่จะรู้มากขึ้น เพราะเท่าที่ผ่านมาตนเป็นฝ่ายรับฟัง และรู้สึกด้อยกว่าผู้บอกเล่า เพราะตนไม่ค่อยรู้อะไร ความต้องการรับรู้ข่าวสารท้องถิ่นภาคเหนือ นั้น มิใช่เพียงพอทางวิทยุ เพราะวิทยุจะให้ข่าวสารเฉพาะจังหวัดของตนมากกว่า จึงคาดหวังว่าจะสามารถหาข่าวสารนั้นได้จากรายการโทรทัศน์ ซึ่งเมื่อได้ชมโทรทัศน์ช่อง 8 พบว่ามีรายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ จึงพอใจที่ความต้องการของตนได้รับการตอบสนอง การรับรู้ข่าวสารที่ต้องการ ได้นำมาใช้ประโยชน์ เช่น รู้ข่าวเกี่ยวกับทางการทำกิจกรรมในจังหวัดอื่นอำเภออื่นก็จะนำมาเปรียบเทียบกับจังหวัดของตน และหมู่บ้านของตน ทำให้รู้และเข้าใจเหตุผลที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางการให้ประโยชน์เข้าร่วม เช่น การพัฒนา ทำให้รู้สิ่งที่จะมาเกี่ยวข้องกับตนเอง และนำมาใช้ประโยชน์ในการสนทนากับผู้อื่นได้ดีขึ้นเพราะตนเองรู้มากขึ้นกว่าเดิม

จากข้อมูลการสำรวจเชิงปริมาณ ซึ่งมีปริมาณความชอบในการรับข่าวสารจากรายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือทางโทรทัศน์ นำมาตรวจสอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แสดงว่าชาวบ้านวังเคียนมีการใช้ประโยชน์จากบทบาทของโทรทัศน์ที่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นในภาคเหนือ โดยนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารจากท้องถิ่นอื่นในภาคเหนือ จากอาชีพของชาวบ้านทำให้ไม่มีโอกาสได้รับรู้ข่าวสารจากท้องถิ่นอื่นได้มากนัก การฟังวิทยุ จะได้รับรู้ข่าวสารในท้องถิ่นจังหวัดของตนเป็นส่วนมาก จึงมีความคาดหวังว่าจะสามารถแสวงหาข่าวสารที่ต้องการจากการใช้ประโยชน์จากโทรทัศน์ ซึ่งได้เห็นแบบอย่างมาแล้วจากที่อื่นที่มีไฟฟ้า เมื่อไฟฟ้าถึงหมู่บ้านของตน จึงใช้ประโยชน์จากบทบาทของโทรทัศน์ช่อง 8 ที่มีรายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ เมื่อได้รับข่าวสารเช่นนั้นก็เกิดความพึงพอใจและมีการใช้ประโยชน์จากข่าวสารนั้นในการเสริมความรู้ส่วนตน และนำไปใช้ในการสนทนากับเพื่อนบ้าน พฤติกรรมการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารในหมู่บ้านวังเคียน จึงเป็นไปตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจของผู้รับสาร ตามที่ แคทส์ และคณะ (1974) (อ้างใน สวนิศ, รวีวรรณ : 2528:179) ได้กล่าวไว้สามารถเทียบได้กับแบบจำลองดังนี้



รูปที่ 19 แบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจของผู้รับสาร



รูปที่ 20 แสดงองค์ประกอบของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารในบ้านวังเคียนจากการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการรับข่าวสารจากรายการข่าวท้องถิ่นภาคเหนือ

2. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากบทบาทของโทรทัศน์ที่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สถานการณ์ ของสังคมภายนอกในระดับชาติ และระดับโลก

จากการสำรวจพบว่าชาวบ้านสนใจข่าวสารจากภายนอกสังคมของตน เกี่ยวกับข่าวสารเหตุการณ์สถานการณ์ต่าง ๆ ในระดับชาติ และระดับโลก ซึ่งเป็นเนื้อหาของรายการข่าวภาค 20 นาฬิกา

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ถึงความต้องการของชาวบ้าน จึงสำรวจโดยแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการเกี่ยวกับข่าวสารจากภายนอกสังคมหมู่บ้าน เหตุการณ์ สถานการณ์ต่าง ๆ ในระดับชาติและระดับโลก ซึ่งเป็นเนื้อหาของรายการข่าวภาค 20 นาฬิกา พบว่ามีปริมาณความสนใจและต้องการมากใกล้เคียงกัน จึงได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลดังต่อไปนี้

นายพัลลภ ลากคำ อายุ 47 ปี มีอาชีพทำนา ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความได้ว่าโดยที่ตนเองเป็นผู้ใหญ่บ้าน ต้องไปอำเภอ และจังหวัดบ่อยครั้ง ได้รับฟังข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมือง จึงมีความต้องการที่จะได้รับรู้ข่าวสารที่กว้างไกล เพื่อจะได้รู้ทันเหตุการณ์นำไปอธิบายแก่ลูกบ้านในหน้าที่ของตนได้ การรับฟังจากการประชุมและการบอกเล่ารู้สึกยังไม่เพียงพอ ได้เห็นว่าในอำเภอและจังหวัดมีการรับโทรทัศน์กันมาก และได้เคยดูรายการข่าวภาค 20 นาฬิกา จึงเกิดความต้องการที่จะแสวงหาข่าวสารจากโทรทัศน์บ้าง มีความคาดหวังว่า เมื่อมีโทรทัศน์แล้ว จะได้รับรู้ข่าวสารที่ทันโลกทันเหตุการณ์ได้ ตนเป็นผู้ดำเนินการจนนำไฟฟ้าเข้ามาหมู่บ้านจนสำเร็จ และเป็นคนแรก ๆ ที่ซื้อเครื่องรับโทรทัศน์มาใช้ ได้ติดตามชมข่าวภาค 20 นาฬิกาทุกวัน ดูทั้ง 2 ช่องคือช่อง 7 และช่อง 8 สลับกันไป เวลา 20 นาฬิกา เป็นเวลาที่ว่างจากการงานแล้ว จึงได้สะดวกในการชม ข่าวสารที่ได้รับรู้ทำให้ รู้และเข้าใจเหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆ ตื่นเต้นได้นำไปใช้ประโยชน์ในการสนทนา และไปอธิบายกับเพื่อนบ้าน บางกรณีนำมายืนยันเสริมความเข้าใจแก่ลูกบ้านด้วยเช่น ได้เคยประชุมลูกบ้านเพื่อเตรียมการพัฒนาหมู่บ้านเมื่อมีข่าวจังหวัดอื่น ๆ หรือ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ มาออกข่าวทางโทรทัศน์ ตนก็จะนำข่าวสารนั้นไปยืนยันกับลูกบ้านว่าต้องพัฒนาทุกแห่งไม่เฉพาะหมู่บ้านนี้เท่านั้น และเมื่อได้ใช้ประโยชน์ก็เกิดความ

พึงพอใจที่โทรศัพท์ให้ข่าวสารที่ตนต้องการและนำไปสู่การปรับตนให้ทันสมัย

นายมนู กาคำ อายุ 28 ปี อาชีพทำนา ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความได้ว่า ชมข่าว 20 นาฬิกา เป็นประจำเพราะเวลานี้เป็นเวลาที่ไม่มีการงานที่ต้องทำแล้ว ก่อนการมีโทรศัพท์ในหมู่บ้านได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานการณ์ต่าง ๆ ของประเทศ และต่างประเทศจากการบอกเล่าของเพื่อนกัน เข้าใจบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง เชื่อบ้าง ไม่เชื่อบ้าง จึงมีความต้องการที่จะได้รับรู้ข่าวสารเช่นนี้บ้าง ทราบมาว่าการที่รู้ข่าวสารเหล่านี้ เพราะจากการชมรายการข่าวทางโทรศัพท์ จึงคาดหวังว่า การได้ชมโทรศัพท์จะสามารถตอบสนอง ความต้องการรับรู้ข่าวสารของตนได้ เมื่อได้ชมรายการข่าว 20 นาฬิกา ทางโทรศัพท์ก็เห็นว่า ได้รับความรู้ข่าวสารได้รู้เห็นเหตุการณ์ สถานการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้รู้สึก หูกว้างตากว้างขึ้นมากกว่าเดิม และเห็นประโยชน์จากการชมข่าว ได้นำไปใช้ประโยชน์ช่วยให้เข้าใจมากขึ้น และเชื่อถือมากขึ้นเพราะข่าวสารจากโทรศัพท์ช่วยยืนยันข่าวสารที่ไม่เชื่อมาก่อนจากการบอกเล่า และรู้สึกพึงพอใจจากการได้รับข่าวสารที่สนองความต้องการของตนได้ พอใจที่ช่วยให้ปรับตัวให้ทันโลกทันเหตุการณ์ได้

นายบัญญัติ แก้วมาทิ อายุ 35 ปี อาชีพทำสวน ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความได้ว่าเกิดความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานการณ์ จากสังคมภายนอกระดับประเทศ และต่างประเทศ เพราะจากอาชีพของตนทำให้ต้องพบปะผู้มาติดต่อการค้า การได้ไปอำเภอ จังหวัดทำให้เห็นว่า บ้านเมืองเจริญขึ้นมาก ข่าวสารทันสมัยทันเหตุการณ์ต่าง ๆ จึงมีประโยชน์ จำเป็นต้องรู้ เพื่อให้ตามทันเหตุการณ์ต่าง ๆ และบางเรื่องก็ยังมีผลกระทบมาถึงตนเอง เช่น ภาวะทางเศรษฐกิจ การลดค่าเงินบาททำให้กระทบการขายพืชผลของตน และกระทบถึงการกู้ยืมจากธนาคาร เพื่อการเกษตรที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ จึงต้องการที่จะได้รับรู้ข่าวสารจากส่วนกลาง และคาดหวังว่าจะแสวงหาความรู้ข่าวสารนั้นได้จากการชมข่าวทางโทรศัพท์เวลา 20 นาฬิกา เพราะเป็นข่าวส่วนกลาง เมื่อมีโทรศัพท์แล้วก็ได้ใช้ประโยชน์ติดตามชมเสมอ

จากข้อมูลทั้งหมดแสดงว่า ชาวบ้านมีเหตุที่ต้องแสวงหาข่าวสารจากภายนอกหมู่บ้านและจังหวัดของตน โดยสภาพสังคมทำให้ขาดข่าวสารระดับประเทศและทางจิตวิทยา

แต่ละคนก็ต่างต้องการแสวงหาข่าวสาร เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นของตน เช่น นำมาใช้ในการสนองตอบเพื่อการรับรู้มากขึ้น นำมายืนยันความเชื่อถือข่าวสาร นำมาอธิบายแก่เพื่อนบ้าน จึงมีความสนใจและความต้องการข่าวสาร และเกิดความคาดหวังว่า โทรทัศน์จะให้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ในระดับประเทศ และต่างประเทศแก่ตนได้ เป็นความคาดหวังที่วิฤกให้ข่าวสารได้น้อยกว่า และได้เคยเห็นตัวอย่างจากที่อื่นว่า โทรทัศน์ให้การตอบสนองแก่ตนได้จึงเมื่อมีโทรทัศน์จึงใช้ประโยชน์จากโทรทัศน์มาสนองตอบความต้องการ และเกิดความพึงพอใจที่ได้รับข่าวสารนั้น การรับข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานการณ์ต่าง ๆ ของสังคมภายนอกในระดับชาติและระดับโลก จากโทรทัศน์ เป็นโอกาสที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการ โดยเวลาของรายการข่าว 20 นาที ก็เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้ชาวบ้านได้รับข่าวสาร เพราะเป็นเวลาวางจากธุรกิจการทำงานแล้ว และนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพทางสังคม

3. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของชาวบ้านจากรายการโทรทัศน์ที่เป็นรายการศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

จากการสำรวจความชอบของชาวบ้านที่มีต่อการชมรายการละครขอพบว่าอายุเป็นตัวแปรที่แสดงว่ายิ่งมีอายุมากขึ้นปริมาณความชอบจะเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ แต่ผู้มีอายุน้อยต่ำกว่า 30 ปีลงไปก็มีปริมาณความชอบอยู่เช่นกันแสดงว่าชาวบ้านทุกระดับอายุไม่ปฏิเสธรายการนี้

รายการละครขอพื้นเมืองเป็นรายการแสดงพื้นบ้านทางโทรทัศน์ ซึ่งเป็นรายการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน รายการเดียว จากการสำรวจปริมาณความต้องการชมรายการนี้ พบว่าชาวบ้านมีความต้องการและสนใจรายการละครขอร้อยละ 53 แสดงว่าชาวบ้านมีปริมาณความต้องการอยู่ในเกณฑ์มาก

แสดงถึงว่าชาวบ้านชอบชมรายการละครขอทางโทรทัศน์ และมีความต้องการให้มีรายการนี้ทางโทรทัศน์ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยชมละครขอมาก่อน ได้ข้อมูลดังนี้

นายบัญญัติ แก้วมาทิ อายุ 35 ปี ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความได้ว่า การแสดงละครขอ หายไปได้ยากกว่าแต่ก่อน ซึ่งจะได้ชมจากการแสดงในงานบุญ หรือ งาน

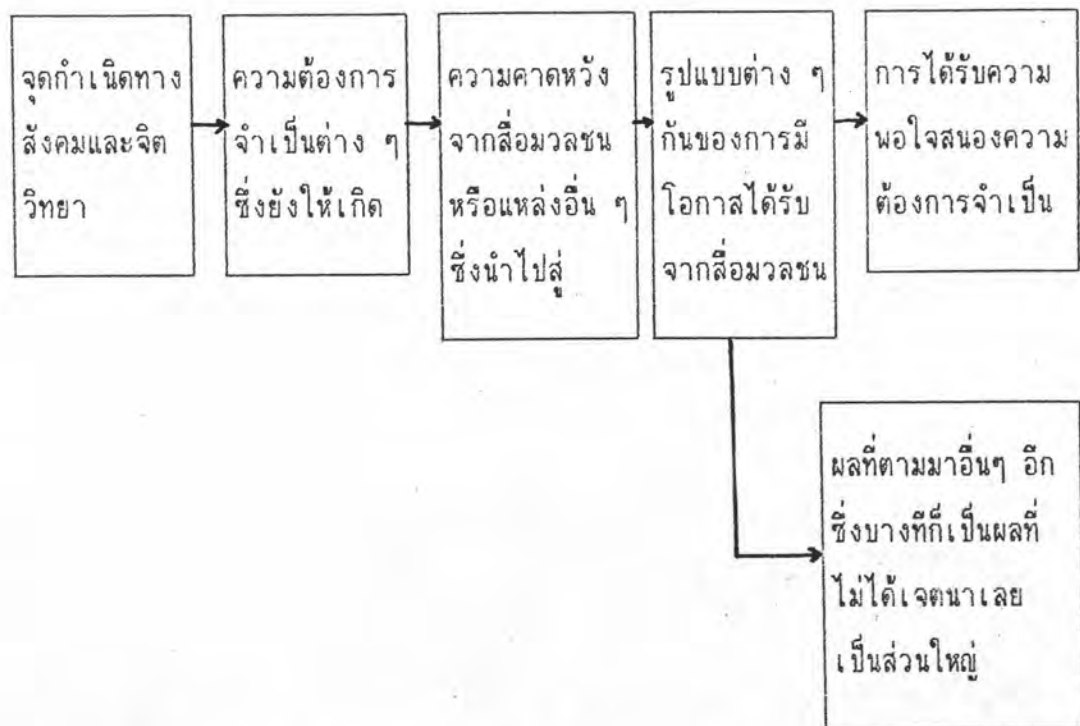
เทศกาล และมีน้อยลงไปเรื่อย ๆ จึงมีความต้องการว่าการแสดง ซึ่งเป็นศิลปะพื้นบ้าน
ท้องถิ่นภาคเหนือนี้ ควรจะให้มีความมากขึ้นอย่างแต่ก่อน ต้องการชมรายการนี้เพราะสนุกสนาน
เพลิดเพลิน เข้าใจง่าย และเป็นของพื้นเมืองของตน ได้ฟังละครขอทางวิทยุ แต่ก็ไม่ได้
เหมือนที่เคยชมเพราะไม่เห็นภาพ จึงคาดหวังว่าถ้ามีรายการละครขอทางโทรทัศน์ จะได้
ชมเหมือนการแสดงสดและจะดีในลักษณะที่อยู่กับบ้านได้ด้วย เมื่อมีโทรทัศน์ และมีรายการ
ละครขอทางโทรทัศน์ช่อง 8 จึงพอใจที่ได้ชมอีกและสะดวกกว่าแต่ก่อน

นายเขียว สารเป็ง อายุ 41 ปี ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความได้ว่า
เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมีละครขอมาเล่นในหมู่บ้าน ทำให้ตนไม่มีโอกาสได้ชมการแสดงศิลปะพื้นบ้านนี้
และบุตรหลาน ก็ไม่ค่อยจะได้รู้จัก เกรงว่าอีกไม่นานก็จะสูญไป ได้มีการฟังวิทยุที่มีละครขอ
แต่ก็ดูแสดงสดไม่ได้เด็ก ๆ ก็ไม่สนใจฟัง มีความต้องการว่าจะต้องมีการรักษาการแสดงนี้ไว้
และต้องการให้มีรายการนี้ทางโทรทัศน์ เนื้อเด็ก ๆ จะได้ชมและสนใจมากขึ้น เพราะ
เหมือนดูหนังละคร ได้เห็นท่าทางที่สนุกและตลก เมื่อมีรายการโทรทัศน์ที่มีการแสดงละครขอ
จึงพอใจมากที่มีโอกาสได้ชมอีกเด็ก ๆ ก็ได้รู้จักศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของตน ไม่สูญไปเช่น
อย่างอื่น

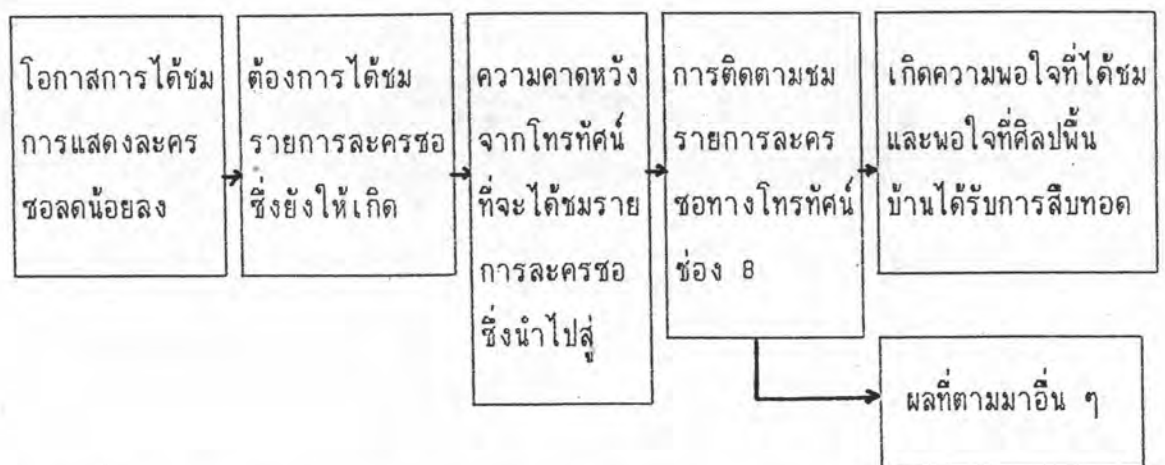
นายแสน กันทะเรือน อายุ 55 ปี ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความได้ว่า มี
ความพอใจมากที่โทรทัศน์ ได้ให้ความสำคัญต่อศิลปการแสดงพื้นบ้าน เคยคิดว่าคงจะไม่ได้
ชมอีกแล้ว เพราะการแสดงลดน้อยลงไปทุกวัน โอกาสจะได้ชมการแสดงคงจะหายาก
เมื่อมีรายการนี้ทางโทรทัศน์จึงเห็นว่าได้มีโอกาสที่จะได้ชมมากขึ้น ชมทุกเสาร์ อาทิตย์ มี
ความต้องการมาเสมอที่จะได้ชมคาดหวังไว้ว่า จะได้ชมทางโทรทัศน์ เพราะมีผู้บอกเล่าให้
ฟังว่าเคยดูรายการละครขอทางโทรทัศน์เมื่อมีโทรทัศน์ก็พอใจที่ได้ชม เห็นว่าเป็นสิ่งที่ศิลป
การแสดงพื้นบ้านได้สืบต่อไปอีก

จากการนำข้อมูลเชิงปริมาณที่สำรวจความชอบ ความต้องการของชาวบ้านใน
รายการละครขอทางโทรทัศน์ มาตรวจสอบกับข้อมูลจากการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์
พบว่าสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือชาวบ้านชอบชมรายการละครขอ ซึ่งหาโอกาสชม
ได้ยาก จึงมีความต้องการจะได้ชมการแสดงนี้ต่อไปอีก เมื่อได้ทราบว่ามีรายการนี้ทาง

โทรทัศน์ ก็เกิดความคาดหวังว่าความต้องการของตนจะได้รับการตอบสนอง เมื่อมีโทรทัศน์
 เข้าถึงหมู่บ้านมีการรับโทรทัศน์ได้ จึงใช้ประโยชน์ด้วยการชมรายการละครขอลงคอบ
 ความต้องการของตนและเกิดความพอใจที่ได้ชม พอใจที่ศิลปินแสดงพื้นบ้านของตนได้รับ
 การสืบทอดต่อไป และพอใจที่สามารถได้ชมอย่างสะดวกขึ้นกว่าเดิมด้วย พฤติกรรมนี้เป็นไป
 โดยสอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารเปรียบเทียบแบบ
 จำลองดังภาพ



รูปที่ 21 แบบจำลองการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร



รูปที่ 22 การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของชาวบ้านจากการได้ชมรายการละครขอลงทางโทรทัศน์

4. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของชาวบ้านที่ได้รับจากข่าวสารเกี่ยวกับ สินค้าจากการโฆษณาทางโทรทัศน์

ในขณะที่ชมรายการทางโทรทัศน์ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาทาง
โทรทัศน์ชาวบ้านจะได้รับอยู่ตลอดเวลาที่ชมโทรทัศน์สลับรายการต่าง ๆ

เกี่ยวกับความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาทางโทรทัศน์ของ
ชาวบ้านนั้น จากการสำรวจ พบว่าชาวบ้านไม่ต้องการและไม่ชอบการโฆษณาทางโทรทัศน์
แต่ก็ให้เห็นโฆษณาอยู่เสมอ ๆ และในบางครั้งก็ได้ใช้ประโยชน์จากการโฆษณาเหมือนกัน

นางรัตนกานต์ ปันคุ่น อายุ 24 ปี อาชีพค้าขาย ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
สรุปความได้ว่าจากการได้ชมโทรทัศน์เป็นประจำ ก็ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการ
โฆษณาทางโทรทัศน์มากขึ้นไปด้วย มีความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าเพราะใช้
ประโยชน์ได้ในอาชีพของตน การได้รับข่าวสารนี้ได้รับมาพร้อม ๆ กับการชมรายการต่าง ๆ
ทางโทรทัศน์ ความต้องการเป็นการแสวงหาข่าวสารจากโทรทัศน์เกี่ยวกับสินค้าอีกทาง
หนึ่งนอกจากได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าทางวิทยุและการบอกเล่าความพอใจนั้น พอใจบ้าง
เมื่อข่าวสารนั้นนำมาใช้ประโยชน์ได้

นางวันดี ใจกอง อายุ 35 ปี อาชีพทำสวน ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความ
ได้ว่า ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาทางโทรทัศน์เสมอและเป็นการได้รับ
มาพร้อม ๆ กับการชมรายการต่าง ๆ ไม่ได้ต้องการข่าวสารนี้เป็นพิเศษ และไม่ได้ตั้งใจที่
จะแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาทางโทรทัศน์ ไม่ได้คาดหวังจะรับรู้ข่าว
สารนี้แต่ก็ได้รับและได้เคยใช้ประโยชน์จากข่าวสารนี้ เช่น เคยซื้อสินค้าใหม่ ๆ ที่รู้จักจาก
การโฆษณาทางโทรทัศน์หลายครั้ง สนใจที่จะใช้ประโยชน์ว่าสินค้าบางอย่างอาจจะทดลอง
ซื้อมาใช้บ้างก็ได้

นายไหล ปันเบีย อายุ 40 ปี อาชีพทำนา ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความ
ได้ว่า ได้ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาเป็นประจำทุกครั้งที่ชมโทรทัศน์ โดยได้รับ
พร้อม ๆ กับการชมรายการ ได้ดูโฆษณาซ้ำ ๆ ก็จำสินค้าได้และเคยใช้ประโยชน์จากข่าว
สารนี้ในการซื้อสินค้ามาใช้เป็นบางครั้ง ไม่ได้ต้องการหรือคาดหวังว่าจะแสวงหาข่าวสาร

เกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาทางโทรทัศน์ แต่ก็ได้รับข่าวสารนั้นเสมอทุกครั้งที่ชมโทรทัศน์ ความพอใจมีบ้างเมื่อได้ใช้ประโยชน์จากข่าวสาร และช่วยในการตัดสินใจในการซื้อสินค้า เป็นบางครั้ง

จากข้อมูลเชิงปริมาณที่แสดงความสัมพันธ์ของความต้องการกับการใช้ประโยชน์ แสดงว่าปริมาณความต้องการข่าวสาร การแสวงหาข่าวสารและความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองนั้นมีปริมาณน้อย ชาวบ้านไม่ได้ตั้งใจแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า แต่ได้รับข่าวสารนั้นด้วยเมื่อชมโทรทัศน์ ปริมาณการใช้ประโยชน์ จึงมีปริมาณสูงกว่าปริมาณความต้องการ การใช้ประโยชน์จากข่าวสารไม่ได้เกิดเพราะสนองความต้องการหรือคาดหวัง แต่เป็นการใช้ประโยชน์ภายหลังจากที่ได้รับข่าวสารมาโดยไม่ต้องการแล้ว และเป็นการใช้ในบางโอกาสจึงเกิดความพึงพอใจบ้าง ไม่ใช่เป็นความพอใจเพราะได้รับการตอบสนองจากการแสวงหาข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของชาวบ้านจากการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณาทางโทรทัศน์ จึงไม่เกิดขึ้นตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร คือ ไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการจำเป็นไม่ได้คาดหวัง แต่เมื่อได้รับข่าวสารมาก็มีการนำไปใช้ประโยชน์ โทรทัศน์จึงมีบทบาทในการให้ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าจากการโฆษณา มีการใช้ประโยชน์ มีการช่วยตัดสินใจ แต่ไม่เป็นไปตามทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจของผู้รับสาร

5. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของชาวบ้านจากข่าวสารความบันเทิงที่ได้รับทางโทรทัศน์

จากการสำรวจความชอบในการชมรายการบันเทิงโทรทัศน์ของชาวบ้าน พบว่าชาวบ้านชอบชมรายการบันเทิงทางโทรทัศน์มากร้อยละ 73 แสดงว่าชาวบ้านชอบความบันเทิงทางโทรทัศน์มาก

เกี่ยวกับความต้องการข่าวสารความบันเทิงของชาวบ้านที่ได้รับจากการชมโทรทัศน์ ชาวบ้านก็ให้ข้อมูลว่าต้องการมากเช่นกัน เพราะไม่มีแหล่งมหรสพใดในหมู่บ้าน แสดงว่า เมื่อชอบชมรายการบันเทิงทางโทรทัศน์ ก็มีความต้องการข่าวสาร

ความบันเทิงจากโทรทัศน์ด้วย

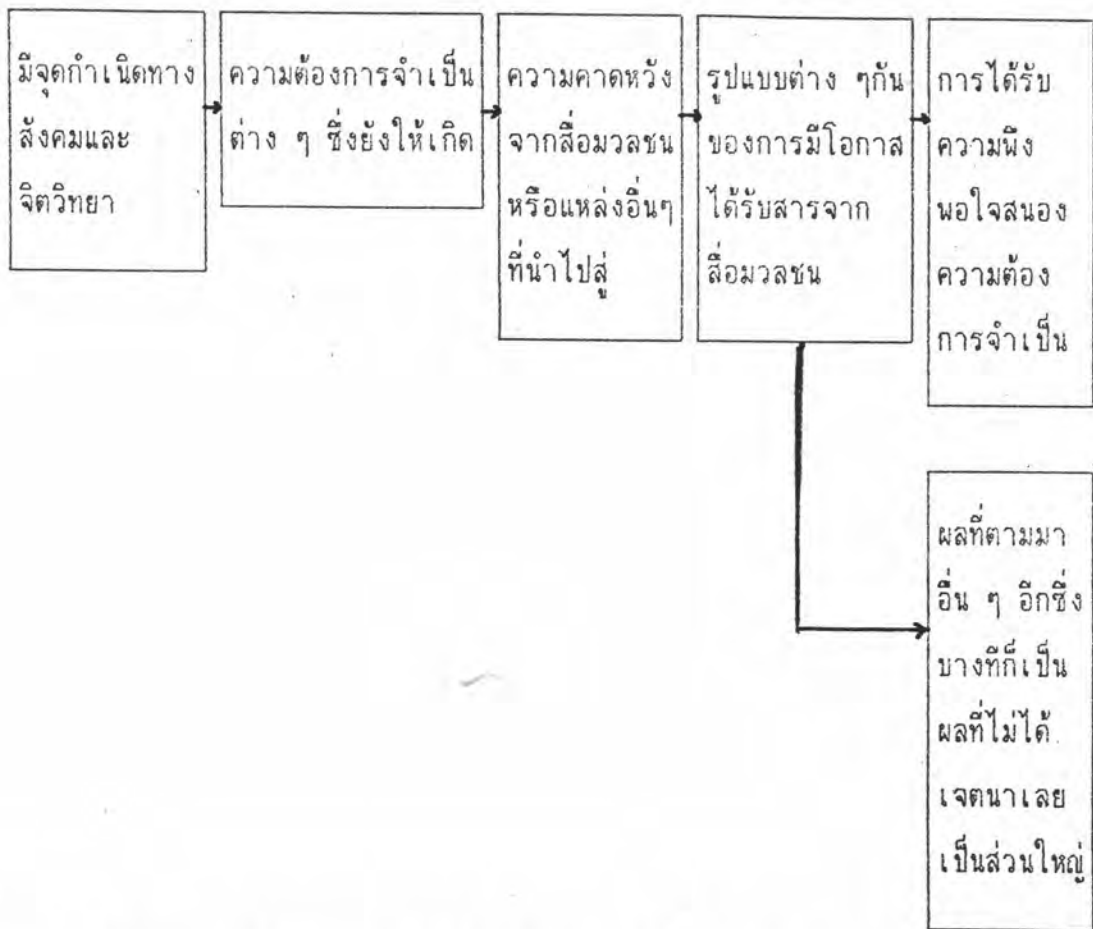
นายสม เตชะ อายุ 50 ปี ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความได้ว่าในหมู่บ้านของตนการได้รับความบันเทิงมีโอกาสน้อย การแสดงต่าง ๆ ไม่ค่อยมีส่วนใหญ่ก็ฟังเพลง ละครทางวิทยุซึ่งก็ให้ความบันเทิงไม่เหมือนชมการแสดง มหรสพไม่ค่อยมีโอกาสเข้ามาในหมู่บ้านบ่อยครั้งนัก จึงมีความต้องการได้ชมการแสดงความบันเทิง เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การแสวงหาความบันเทิงจากการชมภาพยนตร์ก็ต้องไปที่จังหวัด จึงมีความคาดหวังจากการได้เห็นตัวอย่างในอำเภอและจังหวัดที่มีโทรทัศน์ชมว่า ถ้ามีโทรทัศน์ในหมู่บ้านจะสามารถหาความบันเทิงได้มากขึ้นและสะดวกขึ้นเมื่อมีโทรทัศน์ในบ้านตน จึงเกิดความพึงพอใจที่สามารถหาความบันเทิงจากการชมโทรทัศน์ ได้ทุกโอกาสที่จะว่างมาชมได้ ใช้ประโยชน์จากโทรทัศน์ในการชมรายการบันเทิงเป็นเพื่อนแก้เหงาในเวลาว่าง และใช้เวลาในเวลาว่าง มีความเห็นว่าในหมู่บ้านของตน โอกาสได้ชมการแสดงบันเทิงต่าง ๆ ก็ได้จากโทรทัศน์เป็นส่วนมาก

นางพรทิพย์ สืบัน อายุ 22 ปี ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า ได้มีโอกาสชมการแสดงบันเทิงจากโทรทัศน์เป็นส่วนมาก เพราะในชีวิตประจำวัน เจียบเหงา หากการแสดงบันเทิงชมได้ยากหนังขายยาก็ไม่มีแล้ว โอกาสจะได้ชมภาพยนตร์ หรือ ละคร ก็จะได้จากโทรทัศน์ จึงต้องการให้มีรายการบันเทิงทางโทรทัศน์ เพื่อตอบสนองให้ตนได้รับความบันเทิง เพลิดเพลิน ผ่อนคลายในยามว่าง มีความพึงพอใจที่ได้ชมรายการบันเทิงทางโทรทัศน์ ซึ่งทำให้ได้ชมมากครั้ง และสะดวกกว่าแต่ก่อนเพราะชมได้ภายในบ้าน สามารถทำตัวได้ตามสบาย เพราะชมในบ้านของตนเอง

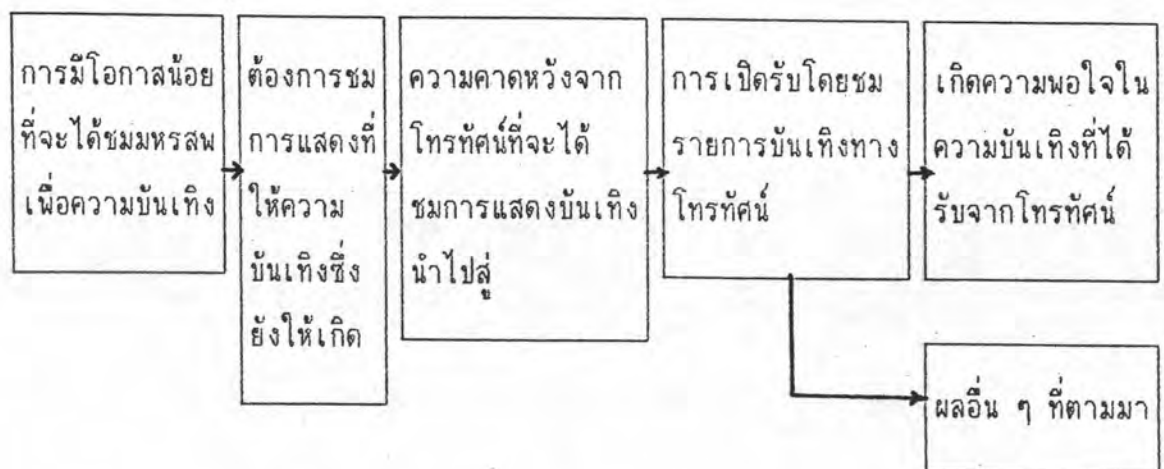
นางจันทร์คำ ใจงาม อายุ 56 ปี ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปความได้ว่า การหาความบันเทิงในหมู่บ้านมีน้อย ส่วนมากก็ฟังวิทยุ แต่การชมการแสดง ก็ชมไม่ได้ เพราะวิทยุใช้ฟังอย่างเดียว เมื่อมีโทรทัศน์ก็คิดว่าต้องการจะได้ชมการแสดงทางโทรทัศน์ แทนมหรสพที่เคยมี รับโทรทัศน์ทุกวันเพราะส่วนใหญ่อยู่บ้าน ใช้ประโยชน์แก้เหงาได้ รู้สึกพึงพอใจที่ได้รับความบันเทิงอย่างสะดวกสบายจากการชมโทรทัศน์

จากข้อมูลที่แสดงความชอบและความต้องการข่าวสารความบันเทิง ของชาวบ้าน

นำมาตรวจสอบกับข้อมูลจากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ ได้ข้อมูลที่สอดคล้องซึ่งกันและกัน แสดงว่า ชาวบ้านซึ่งเป็นหมู่บ้านชนบท มีสภาพทางสังคมที่ขาดแคลนความบันเทิงในรูปของการแสดง มีจิตใจต้องการได้ชมการแสดงเพื่อความบันเทิงและโดยที่การแสดงเพื่อความบันเทิงเข้าถึงหมู่บ้านน้อยลง แหล่งมหรสพเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ จึงต้องไปที่ อำเภอที่มีโทรทัศน์ให้ดู หรือจังหวัดที่มีโรงภาพยนตร์ แต่ก็ใช่อุปสรรค เพราะเวลาจำกัด ต้องเดินทางไปจากบ้าน จึงเกิดความคาดหวังว่าเมื่อมีโทรทัศน์บ้างจะสามารถแสวงหาความบันเทิงจากการชมโทรทัศน์ได้ เมื่อมีไฟฟ้าเข้าถึงหมู่บ้าน จึงมีการรับโทรทัศน์เพื่อสนองตอบความต้องการ ความบันเทิงที่คาดหวังไว้ เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองก็เกิดความพึงพอใจ มีการใช้ประโยชน์หาความบันเทิง ใช้เป็นเพื่อนแก้เหงาใช้เป็นประเด็นหัวข้อในการสนทนา การใช้ประโยชน์จะใช้ประโยชน์จากข่าวสารที่ดูง่ายเข้าใจง่าย พฤติกรรมการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของชาวบ้านที่มีจากการชมรายการบันเทิงทางโทรทัศน์ จึงสอดคล้องเป็นไปตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารเปรียบเทียบได้กับแบบจำลองดังนี้



รูปที่ 23 แบบจำลองการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร



รูปที่ 24 การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของชาวบ้านจากการชมรายการบันเทิงทางโทรทัศน์